

ЗАЈЕДНИЦА ИНСТИТУТА СРБИЈЕ
Секција за друштвено-хуманистичке науке

ПРОГРАМ РАЗВОЈА ИНСТИТУТА
ИЗ ОБЛАСТИ ДРУШТВЕНИХ НАУКА
- за период 2022–2024. године –

Београд,
29. јул 2021. године

Садржај

1.	УВОД.....	4
2.	НАЧЕЛА И ПРИНЦИПИ	4
2.1	Препознатљивост и заступљеност	4
2.2.	Фундаментални сазнајни допринос.....	5
2.3	Документи јавних политика и стварање нове друштвене вредности	5
3.	ПЛАНСКИ ДОКУМЕНТИ И ПРАВНИ ОКВИР РЕЛЕВАНТНИ ЗА ПРОГРАМ	6
3.1	Плански оквир Републике Србије	6
3.2	Национално законодавство	9
4.	СТАЊЕ У ОБЛАСТИ ДРУШТВЕНИХ НАУКА.....	11
4.1	Показатељи успеха научноистраживачког рада	11
4.1.1.	Научна продукција.....	11
4.1.2.	Јавне политике.....	13
4.1.3.	Компетенције за реализацију пројеката.....	14
4.1.4.	Научни часописи института	14
4.1.5.	Дисеминација научних резултата	16
4.1.6.	Платформа за отворену науку.....	16
4.1.7.	Промоција у широј друштвеној заједници	17
4.2.	Услови за обављање научноистраживачког рада.....	17
4.2.1.	Људски ресурси.....	17
4.2.2.	Извори финансирања.....	20
4.2.3.	Стање инфраструктуре	23
4.2.4.	Каријерна питања	23
4.3	Анализа међународне праксе	24
5.	ДЕФИНИСАЊЕ ЖЕЉЕНЕ ПРОМЕНЕ и Циљеви.....	29
6.	МЕРЕ И АКТИВНОСТИ	30
	Посебан циљ 1: Унапређивање изврности у раду, компетенција за реализацију пројеката и дисеминације резултата научноистраживачког рада	30
	Посебан циљ 2: Развој научноистраживачког подмлатка и веће ангажовање истраживача у настави	32
	Посебан циљ 3: Унапређивање инфраструктуре института.....	33

7. МЕХАНИЗАМ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПРОГРАМА И НАЧИН ИЗВЕШТАВАЊА О РЕЗУЛТАТИМА СПРОВОЂЕЊА.....	34
8. ИНФОРМАЦИЈЕ О СПРОВЕДЕНИМ КОНСУЛТАЦИЈАМА СА ЗАИНТЕРЕСОВАНИМ СТРАНАМА	35
9. АКЦИОНИ ПЛАН.....	35
10. ОБЈАВЉИВАЊЕ	52

1. УВОД

Друштвене науке су засноване на слободи истраживачког интересовања, слободи избора научно заснованих метода рада и перспектива, али и на сталној тежњи ка изврсности, објективности и остваривању ефективног научног и друштвеног доприноса. Друштвене науке су суштински значајне за Србију као демократско и друштво засновано на знању. Развојем друштвених наука шире се и подручја знања којима оне информишу доносиоце одлука, стручну и ширу јавност, а са циљем побољшања живота грађана.

У периоду када се ствара нови структурни оквир односа државе и научне заједнице, постоји несумњива потреба за прецизнијим дефинисањем улоге друштвених наука у предстојећем периоду, као и механизма за остваривање те улоге. Аутономија, дигнитет и етичка одговорност истраживача, уз уважавање начела академске честитости и отвореног приступа, представљају темељне вредности научног заједнице, укључујући и друштвене науке. Истраживања у друштвеним наукама треба да буду изведена по највишим стандардима научног интегритета и уз препознавање сопствене друштвене одговорности, независно од тема или извора финансирања.

Стратегијом научног и технолошког развоја Републике Србије за период 2021–2025. године „Моћ знања“ (у даљем тексту Стратегија) Република Србија је препознала специфичност улоге друштвених наука, те показала опредељеност у намери да резултате научноистраживачког рада у овим областима наука стави у контекст унапређивања доношења државних одлука усмерених на друштвене изазове и на очување културног, историјског и националног идентитета и националне, европске и светске баштине.

Циљ Програма развоја института из области друштвених наука (Програм) јесте да се систематично сагледају капацитети и резултати и да се формулишу циљеви за наредни трогодишњи период за једанаест државних института из области друштвених наука чланица Заједнице института Србије (у даљем тексту Институтути), који су усклађени са националним планским документима.

Формирање радне групе за израду Програма иницирано је на састанку директора Института 26. јануара 2021. године. Током израде Програма одржано је осам радних састанака. Радну групу је чинило 17 представника института које су именовали директори института из области друштвених наука.

2. НАЧЕЛА И ПРИНЦИПИ

Програм развоја друштвених наука почива на следећим специфичним принципима и начелима који су усаглашени са стратешким и регулаторним оквиром.

2.1 Препознатљивост и заступљеност

Област друштвених наука је препозната као посебно научно поље на међународној и националној равни. На тематском и административном нивоу их препознају УНЕСКО (кроз свој World Social Science Report), програми научног развоја Европске уније (фокус Societal Challenges унутар програма финансирања науке Horizont 2020), приватне научне институције са глобалним значајем (Web of Science: Social Sciences Citation Index).

Имајући то у виду, постоји потреба да друштвене науке у Републици Србији буду конзистентно заступљене у институцијама и телима које дефинишу правце развоја науке (у

Министарству просвете, науке и технолошког развоја, Националном савету за научни и технолошки развој, Фонду за науку, Покрајинском секретаријату за науку и технолошки развој и осталим релевантним телима).

Поред тога, неопходно је осигурати да друштвене науке буду адекватно, и на једнаком нивоу општости као друге научне области, третиране планским документима Владе Републике Србије, али и препознате као посебно поље у програмима конкурсног финансирања науке у Србији.

2.2. Фундаментални сазнајни допринос

Истраживања и развој друштвених наука не смеју се ограничити само на унапред дефинисане развојне приоритете државе и краткорочну практичну оријентацију. Неопходно је имати у виду сазнајни допринос истраживања у области друштвених наука, која у кратком року не морају нужно водити практичним решењима, али на дуге стазе не само да доприносе повећању знања, већ могу отворити и нове правце истраживања. Истраживачка слобода и иновативност у дефинисању тема и истраживачких метода представљају предуслов за остварење изврности, као и за разумевање друштвених појава и процеса и адекватно препознавање и адресирање проблема у друштву.

Континуирано праћење рада истраживача и повезаност остварених резултата и перспективе финансирања подстичу нужну трку за ограниченим средствима у конкуритивним фондовима. Потребно је остварити баланс између међусобне конкуренције и сарадње истраживача и одржати предвидљивост каријерног развоја. Друштвене науке се баве друштвеним променама и процесима који су дугорочни и захтевају темељитост, методолошку ригорозност и посвећеност истраживача. Основна (фундаментална) истраживања морају имати једнаки значај као и примењена истраживања, јер није могуће допринети јавној политици без квалитетних података и сазнања која настају кроз континуиран научни рад.

2.3 Документи јавних политика и стварање нове друштвене вредности

Програм развоја друштвених наука увиђа ставове из Стратегије научног и технолошког развоја Републике Србије за период од 2021. до 2025. године „Моћ знања” и има на уму њен ужи фокус када је у питању задати истраживачки оквир. То се пре свега односи на давање одговора на питања која су усмерена на наведене друштвене изазове (у областима здравља и стандарда грађана; хране и воде; безбедности и одбране; енергије, заштите животне средине и климатских промена; неговања националног идентитета и унапређивања доношења државних одлука), као и на предвиђено стварање Савета за друштвене изазове који та питања треба додатно да разрађује. Друштвене науке могу дати целовит или парцијалан одговор на ове теме, али је неоспорно да је листа области у којима друштвене науке могу дати велики допринос реализацији развојних приоритета у Републици Србији неупоредиво дужа. Посебно ако имамо у виду стратешко опредељење Републике Србије за чланством у Европској унији, као и нову методологију придруживања, која подразумева формирање тематских, реформских кластера, који, као и сам процес интензивног економског и друштвеног развоја, захтевају интердисциплинарни приступ и свеобухватну, континуирану мобилизацију научних и стручних ресурса како у погледу усаглашавања нормативног оквира у Републици Србији са релевантним међународним стандардима, тако и у контексту јачања административних капацитета за спровођење реформи. У том смислу, стратешки приоритети развоја друштвених наука морају одражавати потребу да научна заједница у Србији пружи конкретан допринос, кроз подршку институцијама у реформским процесима, а у складу са

принципом одлучивања заснованог на чињеницама, како би се добила нова друштвена вредност из знања оствареног у друштвеним наукама.

3. ПЛАНСКИ ДОКУМЕНТИ И ПРАВНИ ОКВИР РЕЛЕВАНТНИ ЗА ПРОГРАМ

Начин организовања истраживачког и научног рада у друштвеним наукама највећим делом је уређен актима који регулишу научноистраживачку делатност у целини. У наставку је дат преглед планског оквира и националног законодавства који у највећој мери утичу на рад института из области друштвених наука.

3.1 Плански оквир Републике Србије

Стратегија научног и технолошког развоја Републике Србије за период од 2021. до 2025. године „Моћ знања“ („Службени гласник РС”, број 10/2021-3) је кључни стратешки документ на који се ослања Програм развоја друштвених наука.

Стратегија научног и технолошког развоја дефинише као општи циљ развој Републике Србије кроз унапређење квалитета и ефикасности науке, технолошког развоја и иновација и даље интеграције у европски истраживачки простор.

Поред општег циља дефинисано је и пет посебних циљева:

1. Обезбедити неопходне услове за динамичан развој науке, технолошког развоја и иновација,
2. Повећати ефикасност коришћења ресурса научноистраживачког система,
3. Неговати врхунски квалитет науке и технолошког развоја и јачати конкурентност привреде,
4. Фокусирати истраживања на друштвене изазове и приоритете,
5. Јачати међународну сарадњу.

У оквиру посебног циља 2, предвиђене су три мере које треба да допринесу:

- рационализацији досадашњег рада НИО, а по основу нових механизма контроле и праћења рада НИО, који ће ускладити и довести у директну везу резултате рада НИО са висином њиховог финансирања;
- убрзању и усмерењу реформе унутар самих НИО, што ће обезбедити већи капацитет институција и њихов бољи одговор на подстицаје предвиђене првом мером и
- већем утицају науке на привреду и друштво у целини, тако што ће унапредити доступност остварених научноистраживачких резултата и развијених технологија свим заинтересованим странама.

У оквиру друге мере предвиђена је „израда и усвајање студије о потенцијалу научноистраживачких организација да допринесу унапређењу јавних политика и културног развоја уз уважавање специфичности друштвено-хуманистичких наука“, што је предуслов за дефинисање посебног Програма за друштвене науке.

Наиме, како су савремени услови наметнули низ изазова у домену јавних политика, неопходно је континуирано унапређивати систем јавних политика уз уважавање свих аспеката друштвеног развоја. Научноистраживачка заједница у области друштвених наука, са својим посебностима, има капацитет не само да спроводи истраживања у области јавних политика, него и да доприноси развоју савремених интердисциплинарних модела који омогућавају сагледавање потреба и разумевање сложених релација и тако омогућава решавање низа савремених друштвених питања и изазова.

Стратегија не уважава довољно значај друштвених наука као посебног поља које има капацитет да допринесе разумевању процеса и промена у друштву Републике Србије јер:

1. не наводи важне међународне акте који се директно односе на науку, као што је *Recommendation on Science and Scientific Researchers* (УНЕСКО, 2017), нити се помињу посебни извештаји УНЕСКА о стању у друштвеним наукама на глобалном нивоу;
2. дефинише друштвене науке заједно са хуманистичким пољем (ПЦ. 2) као „друштвено-хуманистичке науке“, што није оправдано, а такође није у складу наведеним правилницима који раздвајају друштвене и хуманистичке науке; ова разлика је неопходна због методолошких и организационих специфичности друштвених наука, посебно у припреми реформе мреже института;
3. не даје посебно место друштвеним наукама у дефинисаним друштвеним изазовима и приоритетима (ПЦ. 4), као ни у предложеном Савету за друштвене изазове; место друштвених наука се искључиво може препознати кроз приоритете: неговање националног идентитета и унапређивање доношења државних одлука, као и кроз веома ограничене области; на тај начин се не сагледава целокупан потенцијал друштвених наука.

Поред Стратегије научног и технолошког развоја Републике Србије, као кључног стратешког документа који дефинише јавну политику научног и технолошког развоја, релевантне су и следеће стратегије: Стратегије паметне специјализације („Службени гласник РС”, број 21/20), Стратегије индустријске политике („Службени гласник РС”, број 35/20), Стратегије развоја вештачке интелигенције („Службени гласник РС”, број 96/19) и Стратегија развоја интелектуалне својине за период од 2018. до 2022. године („Службени гласник РС”, број 78/18).

Стратегија паметне специјализације у Републици Србији за период од 2020. до 2027. године („Службени гласник РС”, број 21/20) је у директној вези са стратешким развојем науке и представља полазиште за разумевање постојећег стања, као и сагледавање перспективе за развој науке у наредном периоду. Општи циљ Стратегије паметне специјализације је усмерен развој Републике Србије ка високо конкурентној привреди кроз истраживање, развој, иновације и предузетничке иницијативе у областима 4С. Стратегија дефинише пет посебних циљева:

1. усмерене научне активности на 4С приоритете,
2. подржан развој привреде кроз истраживање и развој међу учесницима четвороструког хеликса,
3. образовање орјентисано ка иновативности и предузетништву,
4. побољшани услови пословања кроз оптимизацију и дигитализацију процедура у областима 4С и
5. интернационализација привреде кроз укључивање у регионалне и глобалне ланце вредности у областима 4С.

Ових пет специфичних циљева примењиваће се у следеће четири вертикалне приоритетне области развоја:

1. Храна за будућност,
2. Информационо-комуникационе технологије,
3. Машине и производни процеси будућности, и
4. Креативне индустрије.

Развојем иновација, науке и технологија у идентификованим приоритетним областима, неопходно је повезивање са научноистраживачком заједницом и у области друштвених наука које свој допринос могу дати у правцу одрживог развоја Републике Србије, а уважавајући социоекономске аспекте, захтеве заштите животне средине и др.

Стратегија индустријске политике Републике Србије од 2021. до 2030. године („Службени гласник РС”, број 35/20), поред посебног циља који подразумева подизање конкурентности индустрије Републике Србије, дефинише пет посебних циљева:

1. унапредити дигитализацију пословних модела индустријске производње,
2. развој индустрије базиране на иновацијама и развоју виших фаза технолошке производње,
3. повећати укупан обим инвестиција у индустрију уз обезбеђивање баланса у структури и квалитету инвестиција,
4. унапредити технолошку структуру извоза,
5. трансформација индустрије од линеарног ка циркуларном моделу уз смањење емисије CO₂.

Стратегија је идентификовала као један од стратешких изазова нове индустријске политике све већи притисак ка развоју науке и истраживачко-развојне изврности ради креирања и комерцијализације конкурентних иновативних производа и услуга који потпуно оправдано циљају на читав свет као своје релевантно тржиште. Као одговор на дефинисани изазов, стратешки посебни циљ 2 се односи на Развој индустрије базиране на иновацијама и развоју виших фаза технолошке производње, а посебно кроз меру 2.1 – Подстицаји индустријским привредним субјектима за развој иновативних решења кроз пројекте сарадње са научно-истраживачком заједницом и меру 2.3 – Подршка развоју и унапређењу производних процеса кроз пројекте индустријске институционалне инфраструктуре чији је циљ подршка пројеката институционалне инфраструктуре у које спадају научно-технолошки паркови.

С обзиром на тако постављене циљеве, као и на чињеницу да њихова реализација почива на интердисциплинарном приступу, неопходно је сагледавање ширих развојних аспеката и укључивање научноистраживачке заједнице из области друштвених наука.

Стратегија развоја интелектуалне својине за период од 2018. до 2022. године („Службени гласник РС”, број 78/18) као главне циљеве поставља:

1. хармонизацију националног са европским законодавством у области интелектуалне својине;
2. унапређење спровођења права интелектуалне својине;
3. образовање и подизање капацитета за трансфер знања у функцији унапређења примене интелектуалне својине у привреди.

Република Србија гради економију засновану на науци и иновацијама и већим инвестицијама у научна истраживања и развој. Интензивнијим повезивањем науке и привреде младим научницима се омогућава да остану у земљи, да привреда буде базирана на националном интелектуалном капиталу што омогућава одржив и динамичан економски раст и развој. Права интелектуалне својине служе како би свако могао да заштити своју идеју, а да је ипак подели са светом, а ова стратегија представља полазиште за разумевање постојећег стања и јачање капацитета за трансфер знања.

Стратегија развоја вештачке интелигенције у Републици Србији за период 2020–2025. године („Службени гласник РС”, број 96/19) као општи циљ има употребу вештачке интелигенције у функцији економског раста, запошљавања и квалитетнијег живота. Посебни циљеви ове стратегије су:

1. развој образовања усмерен ка потребама савременог друштва и привреде условљеним напретком вештачке интелигенције;
2. развој науке и иновација у области вештачке интелигенције и њених примена;
3. развој економије засноване на вештачкој интелигенцији (где је то кључна компетенција и где се користи у разним гранама индустрије);

4. унапређење претпоставки за развој вештачке интелигенције и услуга јавног сектора применом вештачке интелигенције;
5. етична и безбедна примена вештачке интелигенције.

Имајући у виду општи циљ као и посебне циљеве ове стратегије, неоспорно је да даљи развој вештачке интелигенције мора бити у сагласју са основним принципима одрживог развоја који захтева сагледавање ширих аспеката друштвеног развоја, а који су предмет изучавања друштвено-хуманистичких наука.

3.2 Национално законодавство

Кључни закони који уређују област науке и истраживања су *Закон о науци и истраживањима* („Службени гласник РС”, број 49/19), *Закон о Фонду за науку Републике Србије* („Службени гласник РС”, број 95/18), *Закон о високом образовању* („Службени гласник РС”, бр. 88/17, 27/18- др. закон, 73/2018), *Закон о Српској академији наука и уметности* („Службени гласник РС”, бр. 18/2010) и *Закон о иновационој делатности* („Службени гласник РС”, бр. 110/05, 18/10 и 55/13). Научноистраживачка делатност је детаљно уређена *Правилником о стицању истраживачких и научних звања* („Службени гласник РС”, бр. 159/2020) и *Правилником о категоризацији и рангирању научних часописа* („Службени гласник РС”, бр. 159/2020). Процес акредитације Института је регулисан *Правилником о вредновању научноистраживачког рада и поступку акредитације института, интегрисаних универзитета, факултета и центара изузетних вредности* („Сл. гласник РС”, бр. 69/2015);

Закони који регулишу неке важне аспекте функционисања друштвених наука су: *Закон о заштити података о личности* („Сл. гласник РС”, бр. 87/2018), *Закон о званичној статистици* („Сл. гласник РС”, бр. 104/2009) и *Закон о јавним набавкама* („Службени гласник РС”, бр. 124/12, 14/15 и 68/15).

Закон о заштити података о личности („Сл. гласник РС”, бр. 87/2018) уређује област обраде података о личности, а како друштвене науке спроводе емпиријска истраживања са испитаницима или користе секундарне податке за своје анализе, овај закон је важан за друштвене науке. Закон је у складу са регулативом Европске уније (General Data Protection Regulation – GDPR) и дефинише услове који омогућавају научна истраживања заснована на подацима о личности. Закон омогућава да се користе подаци о личности у научним истраживањима регулисањем услова који су флексибилнији када се примењују у научним истраживањима и даје неке изузетке.

Адекватна регулација обраде података о личности је кључна за даљи развој истраживања у друштвеним наукама, унапређивање истраживачких метода и приступ изворима емпиријске грађе. Ова област представља обавезни услов у друштвеним наукама на међународним конкурсима за истраживачке пројекте који намећу строге захтеве око обраде података о личности у истраживањима. Треба размотрити да ли је потребно даље радити на праћењу ове области за потребе друштвених наука кроз неки облик сталне радне групе са циљем да се област обраде података о личности што боље прилагоди потребама истраживања у друштвеним наукама. Овде би требало размотрити потребу да се дефинишу мере за развијање специфичних протокола обраде и архивирања података у друштвеним наукама, развијање одређених процедура на нивоу института или грана друштвених наука.

Закон о званичној статистици („Сл. гласник РС”, бр. 104/2009) уређује област обезбеђивања података, између осталог, и за научне институције из области друштвених наука које користе податке званичне статистике (економија, социологија, демографија, образовне науке, политичке науке итд.), те дефинисање методолошких и организационих питања може утицати на квалитет ових података што је од пресудног значаја за многе

друштвене науке. Закон препознаје важност повезивања са научноистраживачким институцијама кроз Савет за статистику Републике Србије (чл.14).

Закон о јавним набавкама („Службени гласник РС”, бр. 124/12, 14/15 и 68/15) регулише област јавних набавки у Републици Србији. Поступак јавних набавки је важан за организацију кључних активности истраживача и научних институција: истраживања, дисеминација и комуникација. За друштвене науке су посебно важни научни скупови, теренска истраживања и објављивање публикација попут монографија. Закон о јавним набавкама често отежава спровођење неких активности. Програм развоја јавних набавки у Републици Србији за период 2019–2023. године не препознаје специфичности организације научног рада, посебно друштвених наука.

4. СТАЊЕ У ОБЛАСТИ ДРУШТВЕНИХ НАУКА

У циљу креирања услова за пуно искоришћавање потенцијала друштвених наука, тренутно стање у овој области је сагледано са аспекта основних показатеља успеха у научноистраживачком раду (научна продукција, капацитет за реализацију пројеката, дисеминација научних резултата) и услова у којима се обавља научноистраживачки рад (људски ресурси, извори финансирања и инфраструктура).

4.1 Показатељи успеха научноистраживачког рада

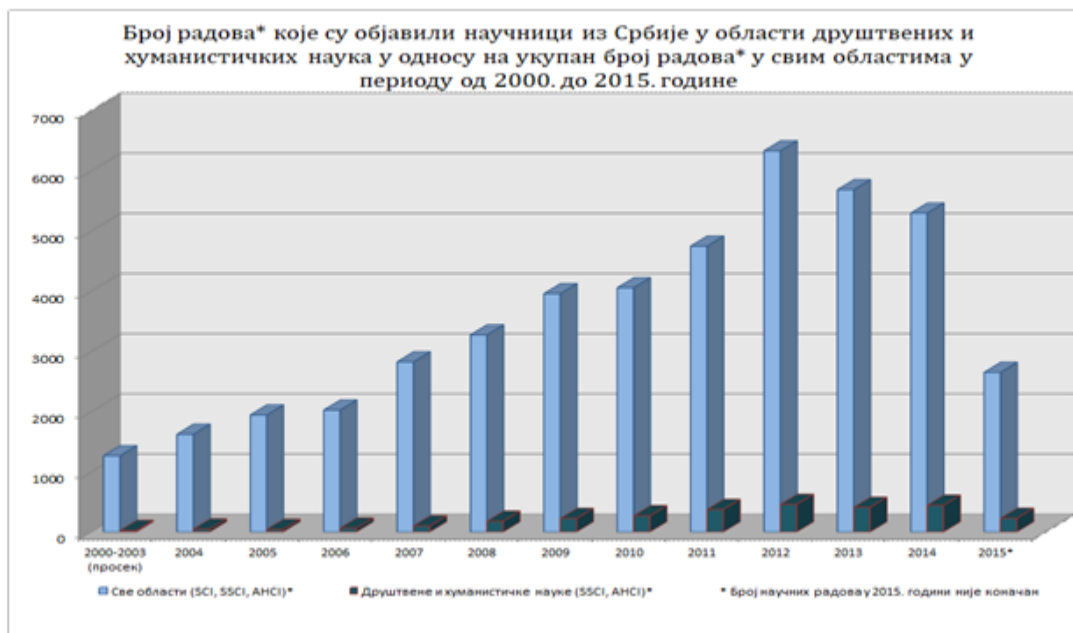
4.1.1. Научна продукција

У последње две деценије приметан је тренд напретка друштвених наука у квалитету и квантитету научне продукције, као основним показатељима успеха научноистраживачког рада.

Према подацима Web of Science, у периоду 2000–2003. година, око 3000 истраживача из области ДХ наука годишње је објављивало свега 30 радова у међународним часописима (Ејдус, 2018: 10), а у периоду 2005–2014. година тај број је износио 263 рада (Шипка, 2016: 41). Иако друштвене науке и даље значајно заостају у односу на друге области наука у Србији, охрабрује евидентна тенденција усмеравања истраживача на објављивање радова у међународним часописима и убрзано смањивање разлике у односу на друге научне области.

Како би се дао бољи увид у стање у претходном периоду, број радова истраживача у области друштвених и хуманистичких наука у односу на укупан број радова у свим областима у периоду 2000–2015. година је приказан на Графикону 1, уз напомену да су у објављене радове укључени и сви истраживачи на факултетима.

Графикон 1. Број радова у области ДХ наукама у односу на укупан број радова у свим областима, 2000–2015. година

Извор: Радови у Србији SCI SSCI AHCI 2000–2015.

Током 2020. године, 352 истраживача из 11 института у области друштвених наука укупно су објавила 1094 научна резултата, односно просечан број објављених радова *per capita* износи 3,2. Број радова у категоријама М21а-М23 износи 92. Поређења ради, у периоду 2007–2012. истраживачи свих института из области друштвених наука су објавили укупно 47 радова у категоријама М21–М23, односно мање од 8 годишње а у 2009. години само један такав рад. Квантитет научне продукције према категоризацији МПНТР је приказан у Табели 1.

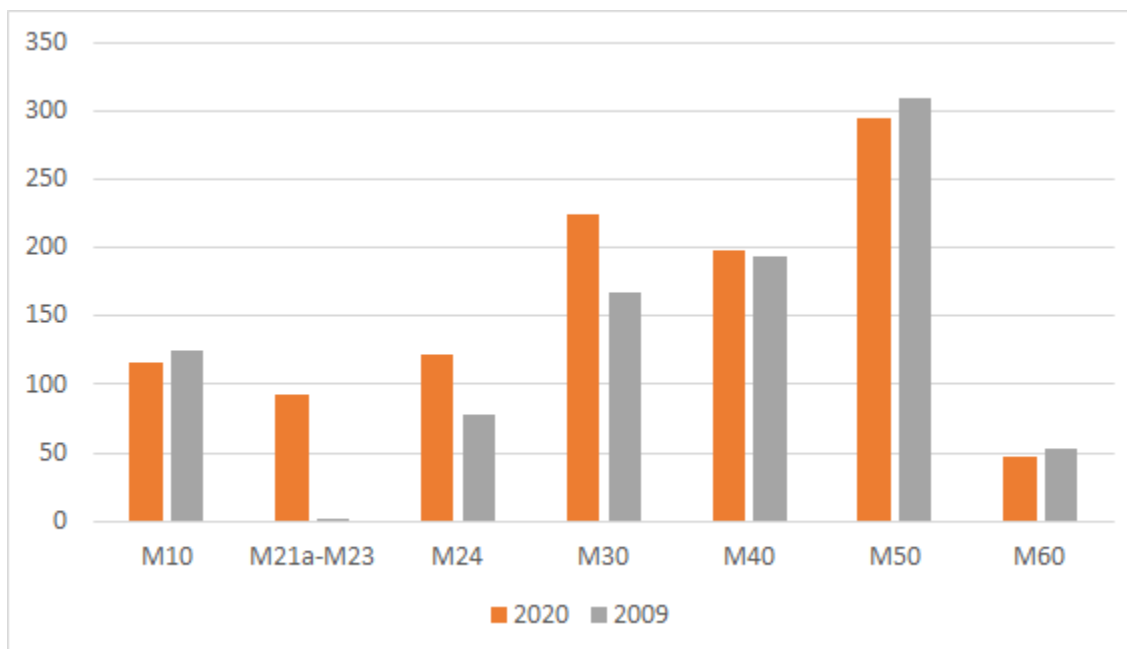
Табела 1. Квантитет научне продукције, 2020. година

Категорија научног резултата		Број научних резултата 2020	Број научних резултата 2009
М10		116	125
М20	М21а-М23	92	1
	М24	122	78
	Укупно	214	79
М30		224	167
М40		198	193
М50		295	309
М60		47	53
Укупно		1094	926

Извор: Годишњи извештаји о раду института, 2020. година и подаци ЗИС

Структура објављених научних резултата показује респективно учешће радова у часописима реферисаним у WOS и JCR базама (8%) и радова у категорији М24 (11%). Такође, приметан је и наставак тренда већег усмерења истраживача ка објављивању у домаћим часописима (27%) и монографијама националног значаја (18%). Структура објављених радова је приказана на Графикону 2.

Графикон 2. Структура објављених радова Института, 2009/2020. година

Извор: Годишњи извештаји о раду института, 2020. година; извештај евалуације, 2010. година

У циљу даљег развоја и унапређивања изврсног друштвених наука потребно је подстицати објављивање у часописима индексираним у WOS и SCOPUS базама и у часописима категорије M24.

4.1.2. Јавне политике

Потреба за повећањем утицаја друштвених истраживања на процес доношења одлука и креирање јавних политика је препозната, а Стратегијом је предвиђено учешће института у унапређивању доношења државних одлука. Међутим, оцењено је да расположиви потенцијали нису ни приближно искоришћени.

Истраживачи Института су до сада учествовали у припреми укупно 74 документа јавних политика у следећим областима: образовање, правосуђе и људска права, родна равноправност, социјална једнакост, права мањина, млади, економске реформе, запошљавање, животна средина, пољопривреда и рурални развој, опорезивање дувана, борба против корупције итд. Број докумената јавних политика по институту је приказан на Графикону 3.

Графикон 3. Број докумената јавних политика

Извор: Подаци института

У напредном периоду је потребно одржати ниво објављених радова у категоријама М40 и М50 који представљају основ за израду докумената јавних политика.

4.1.3. Компетенције за реализацију пројеката

Реализација пројеката је један од кључних фактора успеха у научноистраживачком раду. У периоду 2016–2020. године институти из области друштвених наука реализовали су 129 пројеката који су финансирани средствима различитих међународних и домаћих донатора. Међутим, оцена је да су компетенције за реализацију пројеката на конкуритивним позивима још увек недовољне. Наиме, на досадашња три позива Фонда за науку у оквиру којих се финансира укупно 165 пројеката, за финансирање су одобрена само 4 пројекта у области друштвених наука од чега:

- ПРОМИС 0 од 59
- COVID 1 од 14
- Вештачка интелигенција 0 од 12
- Дијаспора 3 од 92

Такође, учешће у мултилатералним и билатералним програмима није на задовољавајућем нивоу.

Два су кључна узрока ниске стопе успеха истраживача на конкуритивним пројектним позивима. Прво, истраживачи не поседују референце у међународним часописима што се високо вреднује приликом евалуације потенцијалних руководиоца и чланова пројектних тимова. Друго, истраживачи не поседују вештине и искуство у припреми пројектних предлога што је последица система финансирања, односно карактера пројектних позива МПНТР у претходним деценијама и малог или незнатног учешћа на конкуритивним пројектима међународних донатора.

4.1.4. Научни часописи института

Број категоризованих научних часописа за друштвене науке у Србији није мали, али је њихова цитираност изразито слаба или никаква. У 2020. години је било укупно 176 научних часописа у области друштвених наука, што је повећање од преко 75% у односу на 2010. годину

кад их је било 99. Од наведених је у 2020. години 24 у категорија M24, док их је 2010. године било 16. Од укупно 176 домаћих научних часописа за друштвене науке, само два часописа су реферисана у WOS и JCR у којима издавачи нису из друштвених института, док су 2 часописа реферисана на ESCI листи, а додатних 6 на SCOPUS листи. Разлоге томе треба тражити у ниском учешћу страних аутора и страних рецензената, као и у одсуству знања и вештина које су потребне за испуњавање техничких услова за рангирање часописа у међународним индексним базама. Позитивна страна домаћих научних часописа је што су многи доступни у отвореном приступу, што би требало даље оснаживати, као и подстицати њихово укључивање у већем броју на међународне листе WoS и SCOPUS.

Табела 2 – Структура часописа из области друштвених наука

	Друштвене науке укупно		Само Институди	
	2020	2010	2020	2010
Укупно	176	99	22	16
M23	2	2	0	0
M24	24	16	5	5

Недовољна контрола квалитета научне продукције у домаћим часописима резултира мноштвом неутицајних радова, неретко слабог истраживачког нивоа. Ове публикације често имају мали тираж, нису доступне електронски или су доступне на компликован начин, па тако и неки значајни истраживачки резултати који се у њима публикују могу остати „закопани“ и недоступни, што додатно умањује њихову видљивост и утицајност.

Како би се побољшао укупан квалитет научне продукције у Србији, неопходно је побољшати квалитет академских часописа. То пре свега подразумева рад на истинском процесу стручне рецензије, публикације на енглеском језику (у дисциплинама у којима је то могуће) и укључивање у кључне међународне индексе, као што су SCOPUS / WoS.

Да би се остварио циљ повећаног квалитета академских часописа, неопходно је ефикасније поштовати стандарде и захтеве за часописе, што ће нужно довести до повећања квалитета. Потребно је наградити најбоље часописе и ускраћивати подршку најгорима, са посебним нагласком на транспарентни поступак рецензије и техничку писменост уредника часописа, уз јачање библиотеке подршке раду уредништава. Научним часописима са међународним потенцијалом треба пружити техничку помоћ и финансирање како би се испунили међународни формални критеријуми и технички стандарди. Националним часописима у Србији треба пружити подршку у придруживању кључним међународним индексима који су маркери квалитета.

Велики број јавно финансираних часописа резултира прекомерном понудом издања ниског квалитета. Министарство, институције и универзитети које финансира Министарство треба да концентришу подршку на мањи број часописа, на основу јасних критеријума квалитета.

Како би се повећала видљивост и утицај научне продукције, веома је важно да се побољша електронско присуство академских часописа. Поред тога, потребно је повећати

свеукупну електронску писменост уредника часописа кроз обуке за заинтересоване уреднике или особље часописа о захтевима који се односе на електронске часописе. Посебну пажњу усредсредити на подизање свести и разумевање улоге техничког уредника у часопису, тј. особе која је упозната са техничким стандардима потребним за електронске часописе.

На крају, неопходно је побољшати систем за процену квалитета часописа и награђивање публикација у њима. У случају Србије, ово би подразумевало преиспитивање тренутног броја бодова датих домаћим часописима, а посебно поштовања дефинисаних критеријума приликом додељивања категорије M24. Разлика у броју бодова које носи категорија M24 у односу на оне у категорији M22 је само један бод. Постојећа вредност радова из категорије M24 не подстиче објављивање у признатим међународним часописима као неопходан предуслов за академски напредак, а у исто време не подстиче издаваче да се посвете укључивању часописа у признате индексне базе. Потребно је периодично анализирати напредак часописа из категорије M24 у погледу индексирања у међународно признатим базама.

4.1.5. Дисеминација научних резултата

Најчешћи облици дисеминације научноистраживачких резултата истраживача је објављивање научних и/или стручних радова, док је представљање резултата на међународним и домаћим научним конференцијама, као и у медијима и интернет простору доста мање заступљено. Мерено бројем радова који су објављени у зборницима радова са националних научних скупова, који чине свега 4% укупно објављених радова у 2020. години, стиче се утисак потпуног одсуства интересовања истраживача за овакав вид дисеминације резултата. Разлоге томе треба тражити пре свега у важећем систему вредновања научних резултата у којем се радови у зборницима са националних скупова практично не вреднују за избор у научна звања.

Од радова објављених у зборницима са међународних научних скупова као „чврсти бодови” вреднују се само радови категорије M31 што је недовољно стимулативно за истраживаче, а истовремено омогућава неакадемско понашање у остваривању наведеног резултата.

На основу података МПНТР тринаест (13) истраживача института је у 2019. години добило средства за суфинансирање учешћа на научним скуповима у иностранству, док у 2020. години није било захтева због епидемиолошке ситуације. Истовремено Институтима су одобрена додатна средства за организовање 8 научних скупова у 2019. години и 10 научних скупова у 2020. години.

Имајући у виду важност представљања резултата истраживања на скуповима у земљи али још више у иностранству како због сугестија за унапређење и наставак истраживања, тако и због умрежавања, неопходно је мотивисати истраживаче да учествују на међународним научним конференцијама кроз увођење у обавезне квалитативне критеријуме и подржати организовање научних скупова у земљи кроз подизање критеријума за признавање домаћих конференција и укључивање резултата у тзв. „чврсте бодове”. Истовремено, неопходно је увести обавезу потврђивања статуса међународних конференција од стране МНО.

4.1.6. Платформа за отворену науку

Након што је 2018. године усвојена Платформа за отворену науку покренуто је неколико иницијатива (нпр. РЦУБ; Институт економских наука из Србије је сервис провајдер конзорцијума европских архива у друштвеним наукама – CESSDA ERIC) како би научна

заједница из Србије постала део европског истраживачког простора (EOSC) и део европске отворене инфраструктуре и у овом домену. Да би се овај циљ постигао, неопходно је да буде успостављена национална иницијатива за отворену науку у Србији. Поред тога, посебно је значајно подржати заједницу друштвених наука у овом домену, јер ће то омогућити истраживачима који се баве овим дисциплинама већу видљивост и њихову бољу позиционираност како на националном, тако и на међународном плану. Од 2020. године је формиран Тим за Отворену Науку у Србији (ТОНУС). Задатак ТОНУС-а је да у наредних неколико година дефинише, препозна и уреди све промене које отворена наука доноси, као и да их што раније уведе у истраживачку заједницу Србије. У радној групи учествују и представници института из области друштвених наука.

4.1.7. Промоција у широј друштвеној заједници

У широј друштвеној заједници Србије не постоји развијена свест о значају резултата научних истраживања у области друштвених наука. Разлоге таквог стања делимично треба тражити и у чињеници да друштвене науке нису довољно заступљене у медијима и на друштвеним мрежама, а институти се активностима промоције углавном баве *ad hoc*. Када је реч о објављивању резултата научних истраживања и најважнијих информација о активностима института у интернет простору, будући да недостају финансијска средства за поверавање ових послова професионалцима, администрирање интернет презентација и профила на друштвеним мрежама је махом додатни задатак самих истраживача којима неретко недостају специфична знања и вештине неопходни за ову врсту комуникације са јавношћу. Значајно унапређивање захтева и сегмент комуникације са медијима, где недостају интерни протоколи који би на нивоу појединачних института системски уредили њихов однос са медијима како у погледу континуиране промоције научноистраживачког рада и резултата института, тако и у контексту наступа појединачних истраживача у медијском простору, омогућило би постављање јасне границе између институционалног наступа и индивидуалног наступа независних експерата.

4.2. Услови за обављање научноистраживачког рада

4.2.1. Људски ресурси

Према истраживању Републичког завода за статистику за 2019. годину (Билтен 668), у Републици Србији постојале су 64 организације које се баве истраживањем и развојем у области друштвених наука, од чега 7 из нефинансијског, 10 из сектора државе, 1 из непрофитног сектора, док је чак 46 било из сектора високог образовања. Посматрано у односу на податке из 2016. године расте број организација из нефинансијског сектора, а смањује се број организација из непрофитног сектора.

Према истом извору, у области друштвених наука био је запослен 2671 истраживач са пуним радним временом или краћим од пуног, од чега 36 у нефинансијском сектору, 324 у државном сектору (од чега 242 доктора наука), 3 у непрофитном сектору, док је 2308 запослених било у сектору високог образовања (1873 са докторатом наука).

У једанаест института из области друштвених наука у 2020. години запослена су 352 истраживача. Имајући у виду да је у Србији акредитован 71 научни институт (од којих 15% у друштвеним наукама) у којима је запослен 3741 истраживач, учешће истраживача у друштвеним наукама у укупном броју истраживача износи мање од 10%. То упућује на закључак да је потребно повећање броја истраживача за 5% како би се достигао број

запослених који је сразмеран учешћу броја института из области друштвених наука у укупном броју института који износи 15%.

Охрабрује тренд континуираног повећања броја истраживача у институтима. У односу на 2013. годину број истраживача је повећан за 25%.

Посматрано према квалификационој структури, у научним звањима је 248 истраживача, односно 70% укупног броја истраживача. Тачније, у научном звању научни саветник је 44 истраживача (18%), у звању виши научни сарадник 57 истраживача (23%) и у звању научни сарадник 147 истраживача (59%). У истраживачким звањима је укупно 104 истраживача, од чега у звању истраживач сарадник 62 и у звању истраживач приправник 42 истраживача. Број истраживача у научном звању у односу на 2013. и 2016. годину је повећан за 82% и 77% респективно, док је број истраживача у истраживачким звањима у односу на 2013. годину смањен за 37%, а у односу на 2016. годину повећан за 20%. Број истраживача у научним и истраживачким звањима је приказана у Табели 2.

Табела 2. Број истраживача у научним и истраживачким звањима, 2020. година

Назив института	Научни саветник	Виши научни сарадник	Научни сарадник	Истраживач сарадник	Истраживач приправник	Укупно 2020.	Укупно 2015.
Институт друштвених наука	11	11	16	11	0	49	40
Институт за филозофију и друштвену теорију	2	6	19	8	13	48	21
Институт за политичке студије	9	4	18	11	3	45	40
Институт за међународну политику и привреду	4	3	23	4	8	42	30
Институт економских наука	3	6	18	9	4	40	29
Институт за упоредно право	2	7	13	5	1	28	22
Институт за криминолошка и социолошка истраживања	3	4	9	4	4	24	24
Институт за педагошка истраживања	3	6	9	3	3	24	27
Институт за европске студије	4	3	4	4	6	21	15
Институт за економику пољопривреде	3	6	8	1	0	18	20

Назив института	Научни саветник	Виши научни сарадник	Научни сарадник	Истраживач сарадник	Истраживач приправник	Укупно 2020.	Укупно 2015.
Институт за стратегијска истраживања	0	1	11	2	0	14	10
Укупно	44	57	147	62	42	352	268

Извор: Подаци института

Оваква структура је одговарајућа са аспекта тренутних компетенција за обављање научноистраживачког рада, али је и својеврсни изазов у погледу будућности друштвених наука која ће зависити од даљих улагања у развој научноистраживачког подмлатка. Такође, структура истраживача по научним звањима, односно доминантна заступљеност научних сарадника је очекивана имајући у виду да институти имају највише запослених у старосним групама 31–35 и 36–40 година (по 15%). Учешће запослених старости између 51–60 година је 14%, 26–30 и 41–45 година по 11%, 46–50 година 10%, док истраживачи старији од 61 године чине свега 4,5% укупног броја истраживача. Научни сарадници представљају потенцијално драгоцен ресурс од којих се очекује флексибилност и способност да се брже и лакше прилагоде променама и новим захтевима научноистраживачког рада. У наредним годинама се очекује да ће се овај показатељ мењати у смеру напредовања у виша научна звања. Приметно је да мали број института испуњава услов за компетенције за избор у звање научни саветник.

Број запослених у истраживачким звањима је недовољан, посебно ако се узме у обзир да постоје институти који имају изузетно мало или нимало истраживача сарадника и приправника. Разлоге томе треба тражити у ограничењима која су у претходном периоду постојала у погледу запошљавања младих научника, али свакако један од приоритета у наредном периоду треба да буде регрутовање талентованих докторанада, њихово укључивање у рад института и плански приступ развоју њихових компетенција за научноистраживачки рад.

Посматрано са аспекта заступљености полова, уочена је релативно равномерна заступљеност жена и мушкараца у истраживачком сектору, односно укупан број жена износи 193 (55%), а мушкараца 159 (45%). У погледу заступљености жена на руководећим позицијама, мушкарци су директори у 7 института, док су жене директорке у 4 института.

Генерална оцена је да је стање људских ресурса у институтима задовољавајуће. Посматрано у односу на укупан број истраживача у акредитованим институтима у земљи, број истраживача у институтима у области друштвених наука није мали али није ни довољан за њихов већи допринос унапређивању научноистраживачких резултата и укупном развоју Републике Србије. Старосна и структура истраживача према полу су задовољавајуће, док је у погледу квалификационе структуре уочен недовољан број младих научника у истраживачким звањима.

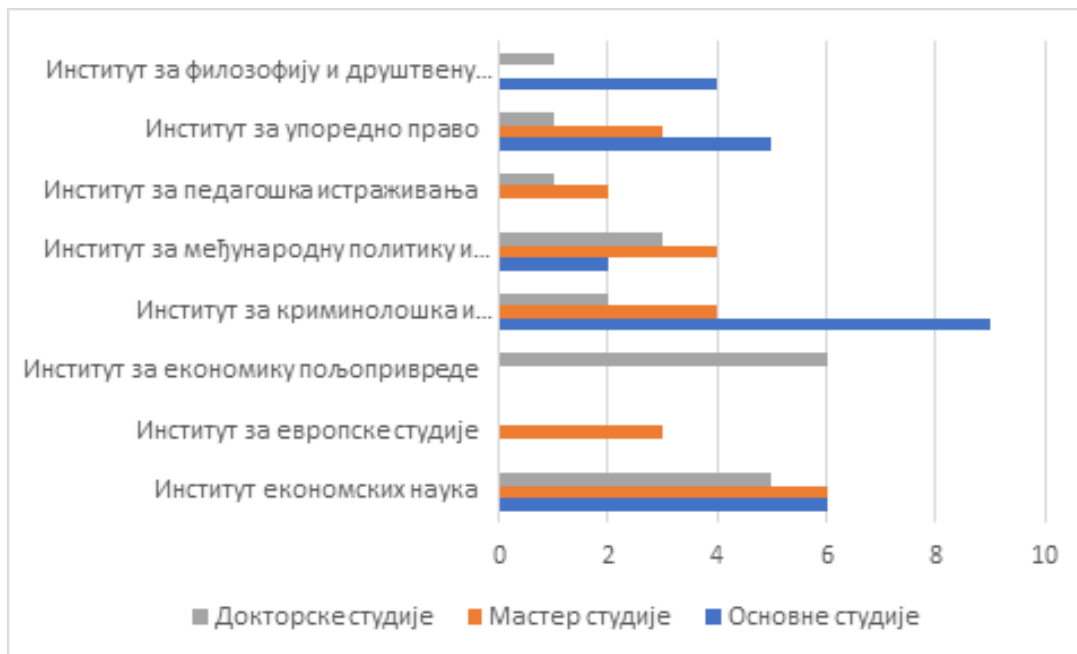
Ангажованост у настави

Ангажованост у развоју услова за научни рад, образовању и формирању научних кадрова је један од квалитативних показатеља научног доприноса истраживача. Упркос значајном потенцијалу који се препознаје не само у броју истраживача у научним звањима, већ и у њиховим референцама, степен ангажовања истраживача из института у области друштвених наука у извођењу наставе на факултетима је још увек скроман. Наиме, у 2020.

години у извођењу наставе на основним, мастер и докторским студијама на државним и приватним факултетима било је ангажовано свега 7,4%, 6,3% и 5,4% истраживача респективно. Посебно је незадовољавајуће низак степен ангажованости истраживача као ментора при изради докторских дисертација.

Број истраживача који су ангажовани у извођењу наставе на основним, мастер и докторским студијама у институтима је приказан на Графикону 4.

Графикон 4. Ангажованост истраживача у настави

Извор: Подаци института

4.2.2. Извори финансирања

У наредном делу су представљени национални и међународни извори финансирања који су од значаја за институте из области друштвених наука у Србији.

Национални извори финансирања

Министарство просвете, науке и технолошког развоја

Програми:

- Програм институционалног финансирања
- Јавни позив за учешће у средствима Министарства просвете, науке и технолошког развоја у 2019. години
- Програми билатералне сарадње

Фонд за иновациону делатност

Програми:

- Програм сарадње науке и привреде

Фонд за науку Републике Србије

Програми:

- Програм за изврсне пројекте младих истраживача
- Програм за развој пројеката из области вештачке интелигенције
- Програм сарадње српске науке са дијаспором
- Програм ИДЕЈЕ
- Остали програми

Међународни извори финансирања

Извори ЕУ фондова се реализују кроз неколико програма подршке привреди и то Хоризонт 2020, COSME, ИПАРД, WB EDIF итд.

Обим финансирања доступан путем ЕУ фондова је значајан, а сам процес аплицирања се често реализује путем посредника – надлежних министарстава, финансијских институција и сл.

ХОРИЗОНТ 2020

Хоризонт 2020 има за циљ да подигне ниво унапређивања европске научне базе и да обезбеди сигуран ток светских истраживања и тиме осигура дугорочну конкурентност на тлу Европе. Кроз овај пројекат даје се подршка најбољим идејама и развијању талената широм Европе, истраживачима се пружа приступ савременој инфраструктури за приоритетна истраживања, Европу чини атрактивном локацијом за најбоље светске истраживаче. За овај програм могу да конкуришу: ММСП, научноистраживачке институције, сва правна и физичка лица у Европи и шире. (horizon2020.mpn.gov.rs)

COSME

Циљ Програма КОЗМЕ је јачање конкурентности и одрживости европских предузећа, пре свега малих и средњих, подстицање предузетничке културе, оснивања нових и раста постојећих предузећа. Програм садржи мере из четири области: приступ финансијама, приступ тржишту, унапређивање пословног окружења и унапређивање предузетништва. Корисници Програма су финансијски посредници (пре свега банке), организације за пословну подршку, удружења предузетника, органи локалних, регионалних и националних власти, а посредно преко њих и мала и средња предузећа из држава чланица Европске уније, и других које учествују Програму. (privreda.gov.rs)

COST

COST (European Cooperation in Science and Technology) је организација за финансирање истраживачких и иновационих мрежа. COST пројекти помажу у повезивању истраживачких иницијатива широм Европе и шире и омогућавају истраживачима и иноваторима да унапреде своје идеје у било ком пољу науке и технологије тако што их деле са својим партнерима. COST акције су мреже креиране по принципу одоздо нагоре са трајањем од четири године које подстичу истраживања, иновације и развој каријере. Истраживачи самостално могу да се придруже постојећим COST акцијама. (<https://www.cost.eu/>)

ИПА II

Инструмент за претприступну помоћ (ИПА) је програм бесповратне финансијске помоћи Европске уније која пружа финансијску и техничку подршку за даљи развој реформи у току процеса проширења државама кандидатима и потенцијалнима кандидатима за чланство. ИПА фонд развија капацитете држава током процеса приступања који се одражава и у напредовању целокупног региона. ([ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/instruments/funding-by-country/serbia en](http://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/instruments/funding-by-country/serbia_en))

ИПАРД

ИПАРД II ПРОГРАМ Европске уније је Инструмент за претприступну помоћ у области руралног развоја за програмски период 2014. до 2020. године – достизање европских стандарда и подизање конкурентности. Програм је одобрила и ЕУ и Република Србија. Програм донација се реализује преко Министарства пољопривреде и заштите животне средине, Управе за аграрна плаћања. (ipard.co.rs/index.html)

ЕРАЗМУС +

Еразмус+ је програм Европске уније који обезбеђује финансирање пројеката за сарадњу у три области:

- образовање,
- млади и
- спорт.

(erasmusplus.rs/category/obrazovanje)

КРЕАТИВНА ЕВРОПА

Циљ Програма је да очува, развије и промовише европску културну и језичку разноликост, као и европско културно наслеђе. Други циљеви се односе на подршку организацијама у култури да делују на међународном плану, промоцију међународне размене уметника, уметничких дела и професионалаца у култури, финансијско оснаживање малих и средњих предузећа у култури, као и подршку међународним културним политикама које би поспешиле иновације, развој публике и нових пословних модела у култури.

РСС

Савет за регионалну сарадњу (RCC) је свеобухватан, регионални оквир сарадње у региону. Овај оквир ангажује учеснике Савета из југоисточне Европе, чланове међународне заједнице и донаторе на теме које су важне и од интереса за југоисточну Европу, са циљем да промовишу и унапреде европску и евроатлантску интеграцију региона.

У оквиру општих политичких смерница, које је поставио Процес сарадње југоисточне Европе, RCC ради на развоју и одржању политичке климе дијалога, помирења, толеранције и отворености ка сарадњи, са циљем да се омогућава имплементација регионалних програма усмерених на економски и социјални развој у корист људи у региону.

Interreg

Interreg Европа помаже регионалним и локалним владама широм Европе да развију и усвоје боље политике. Interreg ствара окружење и шансе за размену решења и унапређивање политика. Циљ је да се обезбеди да владине инвестиције, иновације и напори за имплементацију воде ка интегрисаном и одрживом утицају на друштво. Interreg Европа располаже фондом од 359 милиона евра који финансира Европски фонд за регионални развој (ЕРДФ) за 2014–2020.

Twinning

Twinning програм је намењен за институционално умрежавање. Пројекти јачају специфично поље истраживања у институцији у земљи проширења. Програм повезује ту институцију са најмање две водеће међународне институције у Европи. Подржане су активности попут краткорочних размена особља, стручних посета, виртуелних тренинга, радионице, присуство конференцијама, дисертације и помоћ.

Visegrad+

Вишеград+ грантови подржавају пројекте који доприносе процесима демократизације и трансформације у одабраним земљама и регионима, посебно земљама које нису чланице ЕУ на Западном Балкану и земљама источног партнерства.

4.2.3. Стање инфраструктуре

Са аспекта коришћене површине пословног простора, броја и старости рачунарске опреме, употребе софтвера и библиотечног фонда, стање инфраструктуре института се може оцијенити као релативно задовољавајуће са пожељним побољшањем у одређеним сегментима.

У просеку, институти располажу са 300 квадратних метара пословног простора, односно приближно седам квадратних метара по истраживачу. Већина института има право коришћења пословног простора, док су два института у закупу.

Опремљеност рачунарима, који се сматрају основним средством за рад, је адекватна по броју али не и по квалитету. Наиме, просечан број рачунара по институту износи 55, односно 1,2 рачунара по истраживачу али је њихова просечна старост 6,4 године због чега се сматрају застарелим. Набавка рачунарске опреме претежно се врши из буџетских средстава, а мањим делом из сопствених средстава института. Већина института користи легалне софтвере, али незадовољавајући број користи скупе статистичке софтвере.

Укупан библиотечки фонд свих института броји 261.968 књига.

4.2.4. Каријерна питања

Истраживачки подмладак

Постојећа законска решења, која у значајној мери ограничавају учествовање института друштвених наука у организовању и спровођењу програма мастер и докторских студија, као и ангажовање истраживача у настави, производе негативан утицај и на пољу правовремене селекције и професионалног усмерења научноистраживачког подмлатка. Изостанак непосредног контакта истраживача са студентима мастер и докторских студија, резултира, с једне стране недостатком информација код постдипломаца о природи научноистраживачке делатности коју остварују институти, као и могућностима укључивања у истраживачке тимове које за потребе пројеката формирају институти. Истовремено, ово за последицу има ограничену доступност података институтима о талентованим постдипломцима заинтересованим за поједине истраживачке области, а тиме и њихово благовремено укључивање у научноистраживачки рад, које неретко има пресудан значај за рани каријерни развој. Као финални исход ово резултира смањеним интересовањем најбољих студента за научноистраживачки рад, узрокованим недостатком информација о реалним перспективама професионалног ангажмана и каријерног напредовања у овој области, али и умањеним квалитетом научноистраживачког подмлатка у институтима.

На основу наведеног, неопходно је кроз мере и активности:

- повезати Програм са изменама и допунама нормативног оквира који уређује организовање студијских програма и учешће у настави;
- унапредити видљивост рада института уопште;
- развијати програм повезивања института са студентима у раним фазама (волонтерски програми, ангажовање у редакцијама часописа, промоције на факултетима...);
- увести коменторства на изради докторских дисертација;
- направити споразум о сарадњи у области наставе са универзитетима и факултетима.

Систем вредновања

Постојећи систем вредновања поставља приоритете у развоју каријере научних радника и то кроз следеће.

- Прекомерна квантификација научноистраживачких резултата диктира посвећеност, првенствено младих истраживача, достизању неопходних квота у смислу квантитета и структуре резултата, што утиче на квантитет и квалитет њиховог учешћа у другим сегментима рада НИО којима је новим нормативним оквиром дат повећан значај, попут привлачења средстава кроз израду предлога пројеката, али и у смислу ангажовања у погледу доприноса рангирању часописа чији је издавач НИО или доприноса видљивости научноистраживачких резултата.
- Потреба да се остваре научноистраживачки резултати из појединих категорија неретко диктира избор тема које отварају прилике за објављивање у међународним часописима и/или тематским зборницима а које не припадају примарној области интересовања и истраживања, чиме је неретко квалитет тих резултата нижи, а време неопходно за њихово стварање дуже. Истовремено, за то време је истраживач удаљен од примарне теме интересовања, што негативно утиче на развој његове експертизе у тој области. Ово посебно долази до изражаја код истраживача чије примарне области интересовања тренутно нису препознате као приоритетне у смислу пројектне подршке или развоја јавних политика.
- Резултати из категорије M120 су тек од 2015. године препознати као резултати научноистраживачког рада. Поставља се питање да ли доносиоци одлука и даље у довољној мери препознају, а још више да ли користе капацитете НИО у погледу доприноса јавим политикама, као и колико такав однос доносилаца одлука према НИО утиче на број остварених резултата из ових категорија. Резултати из категорије M120 се не узимају обзир у смислу бодова из категорије „обавезни“ 1 или 2“, иако несумњиво захтевају висок ниво експертизе у мери да одређени истраживач буде препознат као водећи стручњак у одређеној области.
- Члан 11. Закона о науци и истраживањима препознао је, као један од кључних елемената за вредновање рада института, способност привлачења средстава истраживачких фондова. У пракси, ово захтева значајно ангажовање али и посебна знања и вештине које не поседују сви истраживачи иако су од виталног значаја за функционисање и финансијску одрживост НИО. Ипак, Правилник не препознаје ову врсту доприноса, чиме се демотивишу истраживачи који поседују неопходна знања и вештине за припрему пројеката и доводе у неравноправан положај у односу на истраживаче које то време, уместо у припрему пројеката, користе за израду научноистраживачких резултата који су препознати у Правилнику.

4.3 Анализа међународне праксе

Међународни стандарди ОУН, Савета Европе, Европске уније и ОЕБС-а који се односе на научну делатност, њено унапређивање и финансирање, ограничавају се на регулисање питања, као што су гарантовање академских слобода, успостављање европског истраживачког простора и друге аспекте међународне научне сарадње. Надлежности Европске уније у овој области су ограничене у смислу да Европска унија има надлежности у мери у којој то не спречава државе чланице да врше своје надлежности у датој области (В. Ђорић, Међународни стандарди у области финансирања научноистраживачке делатности, у: Ј. Ђеранић, М. Станић, *Финансирање научних истраживања – упоредно право и пракса*, Институт за упоредно право, Београд, 2018, стр. 69–70).

Крајем 2020. године Европска унија је започела нови циклус Европског истраживачког простора и програма Хоризонт Европа (2021–2027)¹. Пред нови ЕИП су постављена четири

¹ https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe_en

циља: фокус истраживања и иновација према еколошкој и дигиталној транзицији, побољшање приступа изврсној истраживачкој инфраструктури, што брже осигурати корист привреде од резултата истраживања и јачање покретљивости истраживача и што слободнији проток знања и технологија. У 14 побројаних акција ЕИП тежи да интегрално постави истраживања у друштвеним наукама. Такође, једно од експлицитних стратешких опредељења новог програма Хоризонт Европа јесте интегрисање друштвених и хуманистичких наука у Други (тематски) стуб истраживања. Тај стуб има шест задатих кластера истраживања у (здравство; култура, креативност и инклузивно друштво; грађанска безбедност за друштво; дигиталне технологије, индустрија и свемир; клима, енергија и мобилност; храна, биоекономија, природни ресурси и пољопривреда и окружење). Поред тога, скорашња пракса финансирања преко Европског истраживачког савета је показала да је удео друштвених и хуманистичких наука у истраживачким буџетима порастао са 17% у 2014. години на 25% у 2018. години.²

Међународна искуства у домену регулисања положаја друштвених наука³

Аустрија. Још од 2008. године, кроз програме Владе, долази до изражаја идеја о усмеравању националних планова истраживања на значајне друштвене промене (демографска питања, миграције, климатске промене). Постоји посебно одељење за друштвене науке у надлежном министарству за образовање, науку и истраживање,⁴ а у Стратегији 2020 (<https://www.rat-fte.at/strategiedokumente-strategie-2020-forschung-technologie-und-innovation-fuer-oesterreich.html>) истиче се значај који достигнућа друштвених наука могу да имају у решавању идентификованих локалних и глобалних проблема. Током 2017. године усвојена је посебна Стратегија развоја хуманистичких, друштвених наука и из сектора културе (<http://www.GSK-Bericht-Beitrag-zur-strategischen-Weiterentwicklung-der-Rahmenbedingungen.pdf>). Ради повезивања научника из области друштвених наука основан је Архив података аустријских друштвених наука, који развија сарадњу са Научним саветом, а финансира га надлежно министарство. Идеја је да се учине доступним подаци из области друштвених наука, како би се унапредила истраживања из ових области и позитивно утицало на развој науке и друштва.

Велика Британија. Системом науке управљају истраживачки савети и већа за финансирање високог образовања, која су невладина јавна тела, али се финансирају из државног буџет.⁵ Један део тих савета развија активности у области друштвених наука. Задатак истраживачких савета јесте да обезбеђују средства за специфичне пројекте и

² https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/strategy/era_en; https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/research_and_innovation/funding/presentations/ec_rtd_he-investing-to-shape-our-future.pdf

³ Темљи се на резултатима истраживања објављеним у зборнику Ј. Теранић, М. Станић (ур.), *Финансирање научних истраживања – упоредно право и пракса*, Институт за упоредно право, Београд, 2018. у радовима: М. Глинтић, *Финансирање научне делатности у Аустрији* (стр. 75–86), иста ауторка, *Финансирање научне делатности у Немачкој* (стр. 131–144), М. Станић, *Финансирање науке у Великој Британији* (стр. 87–99), исти аутор, *Финансирање науке у Ирској* (стр. 99–110), Ј. Костић, *Финансирање научне делатности у Италији* (стр. 111–120), Тамаш Корхец, *Институционални оквир и финансирање научне делатности у Мађарској* (121–130), Ј. Костић, М. Зиројевић, *Финансирање научне делатности у Норвешкој* (стр. 145–156), Н. Мрвић Петровић, *Финансирање научне делатности у Румунији* (стр. 167–182), С. Манојловић, *Финансирање науке у Словенији* (стр. 183–192), Ј. Теранић, *Финансирање научне делатности у Швајцарској* (стр. 201–214), као и рад В. Чоловића, *Основне карактеристике регулисања развоја научноистраживачког рада у Републици Ирској и Републици Словенији*, у: Ј. Ћирић, Л. Бренеселовић (ур.), *Зборник за перцепцију научног рада и познавање реkvизита његове оцене* (књ. 1), Београд, 2017, стр. 87–98.

⁴ <https://www.bmbwf.gv.at/Ministerium/Das-BMBWF.html>

⁵ <http://www.rcuk.ac.uk/>

програме у складу са циљевима и приоритетима Владе и других корисника. Посебно се финансирају научни пројекти (за потребе државе или привредних субјеката).

Република Ирска. Посебни положај друштвених, хуманистичких наука и уметности наглашен је кроз активности националног координатора за истраживања у области хуманистичких и друштвених наука у оквиру Ирског истраживачког савета.⁶ Координатор повезује потребе науке, грађана, Владе, државних агенција, министарстава и привреде. У Програму развоја науке (од 2010. године) друштвене и хуманистичке науке препознате су као једна од пет стратешких области из којих ће се финансирати научна истраживања. Поред уобичајених начина финансирања (институционално државно финансирање, пројектно финансирање) значајно је финансирање истраживања из области друштвених наука из Фонда за економска и социјална истраживања који је основан 1993. у циљу промовисања економске и друштвених наука.

Италија. Рад научноистраживачких организација из области друштвених наука прати посебно Одељење за друштвене и хуманистичке науке у оквиру Научноистраживачког савета.⁷ У саставу Одељења је двадесет института из области друштвено-хуманистичких наука. Активност Одељења фокусирана је на шире области: студије културе, права, друштвених наука, лингвистике и когнитивних истраживања, као и на успостављање сарадње на међународним пројектима, нарочито мултидисциплинарног карактера (на пример, студије миграције које укључују демографију, економију, лингвистику, филозофију и педагогију).

Мађарска. Истраживањима из области друштвених наука баве се државни институти, Мађарска академија наука,⁸ високошколске установе, а од 2010. године Влада је основала низ установа (попут Института за историјска истраживања Veritas, Института за националну стратегију, фондација за бављење истраживањима из области економије и друштвених наука) које директно финансира.

Немачка. У циљу појачавања конкурентности на међународном тржишту, Савезно министарство за образовање и истраживање је у периоду до 2017. године развијало програм Научне сарадње у области хуманистичких, друштвених наука и студија културе којим су постављени приоритети и циљеви у вези са финансирањем друштвених наука.⁹ На тај начин је отворен нови простор за научни развој, како би се обезбедила интернационализација друштвених наука, јачање научне заједнице и развио интердисциплинарни приступ истраживањима из те области. Програм дефинише три основна циља: интернационализација друштвених наука, јачање научних капацитета, изградња одговарајуће и пратеће инфраструктуре. Програмом је предвиђено шест основних циљева друштвених наука: слободни простор за врхунска научна истраживања (надлежно министарство директно финансира центре друштвених наука у Берлину, Лајпцигу – Käte Hamburger Kollegs и Maria Sibylla Merian International Center), успостављање међурегионалне истраживачке сарадње (у уско специјализованим и интердисциплинарним областима), изградња информационих инфраструктура за потребе друштвених наука (финансирање међународне и националне мреже која омогућава приступ научним базама), улагање у таленте, очување и обезбеђење приступа научној баштини (делатност музеја и библиотека), одржавање културолошке различитости и разноврсности (истраживања исламске теологије и јеврејске религије).

⁶ <http://research.ie>

⁷ <https://www.cnr.it/sites/default/files/public/media/StatutoCNR2015>

⁸ <https://mta.hu>

⁹ <https://www.geistes-und-sozialwissenschaften-bmbwf.de/>

Норвешка. Научна истраживања из области друштвених наука, посебно мултидисциплинарна, од значаја за развој друштва и јавних политика спроводе се већином у високошколским установама и једним делом у институтима. У Стратегији развоја науке присутан је став да развој демократије, људских права и унапређивање ефикасности државне администрације представља предуслов за развој привреде и целог друштва.¹⁰ Средства за пројекте који се реализују из области друштвених наука обезбеђује надлежно министарство за науку, а о расподели средстава одлучује Научноистраживачки савет.

Румунија. Стратегијом развоја науке дефинисане су области из поља друштвених наука од приоритетног значаја за друштво (повећање нивоа знања, јачање привреде, подизање квалитета живота).¹¹ Стратегијом је предвиђено да се консензусом утврђују национални интереси за истраживања у домену друштвених наука. Отуда је уочен проблем лобирања како би пројекти, као национално значајни били прихваћени на конкурс). Приоритети се дају развијању међународне сарадње у региону, развијању социјалних веза, делотворних јавних политика у области здравства, животне средине, управљања земљиштем и коришћења националних ресурса, сагласно политици ЕУ, од које добијају финансијску подршку. У домену финансирања фундаменталних истраживања из области друштвених наука неприкосновена је улога Академије наука Румуније.¹²

Словенија. Развој друштвених наука омогућен је стабилним институционалним финансирањем научне делатности, као и ангажовањем института на реализацији истраживања значајних за креаторе јавних политика. Резолуција о Стратегији истраживања и развоја 2011–2020 усмерава науку ка повезивању са економијом, али је положај друштвено-хуманистичких наука заштићен комбиновањем институционалног и пројектног финансирања.¹³

Швајцарска. Према чл. 32. Савезног закона о подстицају истраживања и иновација у област друштвених наука сврставају се социологија, политичке науке, међународни односи, психологија, наука о образовању и социјални рад, тј. дисциплине фокусиране на појединца и његово друштвено окружење. Кровна организација за научне установе из области хуманистичких и друштвених наука је Швајцарска академија за хуманистичке и друштвене науке са седиштем у Берну,¹⁴ утемељена 1946. године, која је са швајцарским академијама других наука 2007. основала Удружење швајцарских академија. Академија у великој мери зависи од државних средстава која Државни секретаријат за образовање, истраживања и иновација годишње додељује свим истраживачким установама у земљи. Истраживања из области друштвених наука превасходно се финансирају из државног буџета.

¹⁰ http://www.forskningsradet.no/en/Policy_and_strategy/1138785831474

¹¹ <http://www.research.gov.ro/ro/articol/1021/legislatia-sistemului-de-cercetare/>

¹² http://www.acad.ro/acteNormative/pag_acteNormative.htm

¹³ Стратегија и други програмски документи доступни на <https://www.gov.si/podrocja/izobrazevanje-znanost-in-sport/znanost/>.

¹⁴ <http://www.sogw.ch/fr/sagw.html>

На основу спроведене анализе стања, идентификовано је следећих седам кључних проблема, односно сегмената рада института у области друштвених наука у којима су неопходна унапређења:

(i) изврсност истраживача кроз даље подстицање објављивања радова у часописима индексираним на светским листама;

(ii) компетенције истраживача за припрему пројектних предлога за конкуритивне позиве;

(iii) дисеминација резултата научноистраживачког рада кроз концепт отворене науке, афирмацију домаћих часописа и промовисање учешћа истраживача на научним конференцијама;

(iv) развој научноистраживачког подмлатка;

(v) институционално ангажовање истраживача у настави;

(vi) каријерна питања, односно креирање услова за напредовање истраживача у научна звања; и

(vii) инфраструктура института.

5. ДЕФИНИСАЊЕ ЖЕЉЕНЕ ПРОМЕНЕ И ЦИЉЕВИ

На основу анализе стања успоставља се стратешки правац развоја института из области друштвених наука.

Визија

По завршетку програмског периода 2022–2024, научноистраживачки систем акредитованих института из области друштвених наука Републике Србије треба да буде унапређен, како би имао следеће одлике:

- снажне научноистраживачке институције, препознатљиве и конкурентне на регионалном нивоу, способне да пруже релевантне одговоре на друштвене изазове из свог делокруга рада;
- водећи истраживачи препознатљиви на националном, регионалном и светском нивоу;
- истраживачки тимови способни да учествују у конкуритивним пројектима и стварају ново знање.

Жељено стање представља битан искорак у квалитету и утицају актера научноистраживачког и иновационог система. Оснажене и реформисане научноистраживачке институције, истраживачки тимови и појединци представљаће важан развојни ресурс Републике Србије и ослонац у кризним ситуацијама.

Општи циљ Програма

Научноистраживачки систем у области друштвених наука који доприноси убрзаном развоју Републике Србије кроз унапређење квалитета и релевантности науке и даље интеграције у европски истраживачки простор.

Посебни циљеви Програма

Остваривање општег циља Програма укључује три посебна циља и базирана је на њиховој реализацији.

Посебан циљ 1: Унапређивање изврности у раду, компетенција за реализацију пројеката и дисеминације резултата научноистраживачког рада

Посебан циљ 2: Развој научноистраживачког подмлатка и веће ангажовање истраживача у настави

Посебан циљ 3: Унапређивање инфраструктуре института

6. МЕРЕ И АКТИВНОСТИ

Посебан циљ 1: Унапређивање изврности у раду, компетенција за реализацију пројеката и дисеминације резултата научноистраживачког рада

Преглед мера за реализацију посебног циља 1:
Мера 1.1: Повећање броја радова у часописима индексираним у базама WOS и SCOPUS и радова у часописима категорије M24   Ова мера спровешће се кроз следеће активности: 1.1.1. Повећати за 10% број резултата у часописима индексираним у базама WOS и SCOPUS годишње   1.1.2. Повећати за 5% број резултата у страним часописима категорије M24 годишње
Мера 1.2: Повећање цитираности   Ова мера спровешће се кроз следеће активности: 1.2.1 Повећање укупне цитираности истраживача у сваком институту у бази WOS за 10% на годишњем нивоу   1.2.2 Повећање укупне цитираности истраживача у сваком институту у бази Google Scholar за 10% на годишњем нивоу
Мера 1.3: Одржавање броја објављених радова у категоријама M40 и M50 и подстицање активности на припреми докумената јавних политика   Ова мера спровешће се кроз следеће активности: 1.3.1. Планирати и реализовати исти број научних резултата института у категорији M40 на годишњем нивоу   1.3.2. Планирати и реализовати исти број научних резултата института у категорији M50 на годишњем нивоу   1.3.3. Планирање и реализовање најмање 2 резултата из категорије M120 по институту на годишњем нивоу   1.3.4. Покретање иницијативе за укључивање резултата категорије M121 и M122 у чврсте бодове

Мера 1.4: Јачање компетенција за реализацију и добијање пројеката   Ова мера спровешће се кроз следеће активности: 1.4.1. Подношење најмање једне пројектне пријаве или реализовање најмање једног пројекта Фонда за науку на 10 истраживача запослених у институтима   1.4.2. Повећање учешћа прихода од реализације међународних пројеката, домаћих пројеката, пројеката са привредом и ненаучних пројеката у укупним приходима института за 15% на годишњем нивоу
Мера 1.5: Подизање квалитета часописа института   Ова мера спровешће се кроз следеће активности: 1.5.1. Организовање заједничких обука за уреднике часописа на тему испуњавања техничких услова за рангирање часописа у међународним индексним базама   1.5.2. Повећање учешћа страних аутора у радовима објављеним у часописима института   1.5.3. Повећање учешћа страних рецензента у листама рецензента часописа института   1.5.4. Прављење заједничке базе рецензента према областима   1.5.5. Повећање броја индексираних часописа института у светски признатим базама
Мера 1.6: Подстицање учешћа на међународним конференцијама   Ова мера спровешће се кроз следеће активности: 1.6.1. Мотивисање истраживача за учешће на међународним научним скуповима кроз стимулативније вредновање резултата из категорије М30   1.6.2. Повећање броја захтева за финансирање учешћа на међународним конференцијама финансираним средствима МПНТР
Мера 1.7. Поддршка организацији научних скупова у земљи   Ова мера спровешће се кроз следеће активности: 1.7.1. Увођење строжих критеријума за добијање статуса националног научног скупа и вредновање резултата из категорије М60 за избор у научна звања   1.7.2. Повећање броја захтева за суфинансирање конференција у земљи који се упућују МПНТР
Мера 1.8. Подстицање примене платформе за отворену науку   Ова мера спровешће се кроз следеће активности: 1.8.1. Завршетак формирања институционалних репозиторијума радова за све институте   1.8.2. Обавеза уношења радова у институционални репозиторијум одмах по објављивању   1.8.3. Уношење примарних података из истраживања у DCS – https://datacentarserbia.com/sr/

Мера 1.9. Промоција друштвених наука у широј друштвеној заједници

Ова мера спровешће се кроз следеће активности:

1.9.1 Дефинисање платформе за поступање у медијском простору

1.9.2. Организовање догађаја (отворена врата, предавања и сл.) намењених широј друштвеној заједници

1.9.3. Повећање броја наступа представника института у медијима

Посебан циљ 2: Развој научноистраживачког подмлатка и веће ангажовање истраживача у настави

Преглед мера за реализацију посебног циља 2

Мера 2.1: Подстицање иницијативе и самосталности у раду

Ова мера спровешће се кроз следеће активности:

2.1.1. Укључивање младих истраживача у обуке

2.1.2. Покретање иницијативе за редовно расписивање позива ПРОМИС за друштвене науке

2.1.3 Ангажовање младих у ERASMUS и COST програмима

2.1.4 Тимска израда докумената M123 младих истраживача

Мера 2.2: Формализација менторства „из куће”

Ова мера спровешће се кроз следеће активности:

2.2.1. Подршка иницијативи ИФДТ за измену регулативе којима се уређује обавезно коменторство истраживача института за докторанде института

Мера 2.3: Повећање доприноса младих истраживача развоју институције

Ова мера спровешће се кроз следеће активности:

2.3.1. Ангажовање младих истраживача у редакцијама часописа чији је издавач НИО

2.3.2. Подстицање учешћа младих истраживача у припреми предлога пројеката за привлачење средстава

2.3.3. Ангажовање у одборима научних скупова

Мера 2.4: Институционализовање ангажовања истраживача у наставном раду

Ова мера спровешће се кроз следеће активности:

2.4.1 Склапање споразума са појединачним универзитетима и факултетима о ангажовању истраживача у наставном раду

2.4.2. Припрема предлога пројекта из фонда ERASMUS за укључење свих института из области друштвених наука

2.4.3. Креирање програма докторских студија на енглеском језику у сарадњи са факултетима

Посебан циљ 3: Унапређивање инфраструктуре института

Преглед мера за реализацију посебног циља 3

Мера 3.1: Побољшање услова за коришћење простора за рад

Ова мера спровешће се кроз следеће активности:

3.1.1. Обезбеђивање најповољнијих могућих услова за коришћење пословног простора

3.1.2. Уређивање простора за рад уз повећање расположивог простора

Мера 3.2: Побољшање техничке опремљености института

Ова мера спровешће се кроз следеће активности:

3.2.1. Смањивање просечне старости рачунарске опреме

3.2.2. Смањивање учешћа средстава МПНТР у набавци рачунарске опреме

3.2.3. Покретање иницијативе за кофинансирање мајкрософт лиценци свим истраживачима

Мера 3.3: Унапређивање рада библиотека

Ова мера спровешће се кроз следеће активности:

3.3.1. Ефикасније организовање рада ангажовањем заједничког библиотекара

3.3.2. Успостављање сарадње са Филолошким факултетом за волонтирање библиотекара

3.3.3. Дигитализација библиотечног фонда

Мера 3.4: Јачање капацитета административног особља

Ова мера спровешће се кроз следеће активности:

3.4.1. Повећање броја административног особља

3.4.2. Организовање континуиране обуке за административно особље

3.4.3. Увођење заједничких служби (домар, ИТ, чишћење) поштујући Закон о јавним набавкама

Мера 3.5: Стварање услова за напредовање у научна звања

Ова мера спровешће се кроз следеће активности:

3.5.1. Формирање заједничког Већа института из области друштвених наука за избор у звање научни саветник

7. МЕХАНИЗАМ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПРОГРАМА И НАЧИН ИЗВЕШТАВАЊА О РЕЗУЛТАТИМА СПРОВОЂЕЊА

Праћење и процена успешности спровођења Програма изузетно су значајни за динамику и квалитет спровођења овог стратешког документа и пратећег Акционог плана, као и за благовремено уочавање изазова и предузимање мера за њихово превазилажење.

За потребе праћења спровођења Програма образује се радна група – Савет Института из области друштвених наука, за период њеног важења. У чланство радног тела именују се представници свих института.

Радно тело ће се састајати најмање четири пута годишње и анализирати резултате спровођења Програма на основу извештаја свих института и других институција које учествују у спровођењу овог документа. Радно тело дефинише закључке и препоруке надлежним институцијама и о резултатима спровођења полугодишње извештава Председништво Заједнице института Србије. Задаци и функционисање радног тела ближе се одређују пословником о раду. Административно-техничку подршку радном телу пружа Заједница института Србије. Радно тело за праћење спровођења Програма по потреби на састанке позива представнике других институција и организација од значаја за област која је предмет овог програма, пре свега Министарства и Фонда за науку.

8. ИНФОРМАЦИЈЕ О СПРОВЕДЕНИМ КОНСУЛТАЦИЈАМА СА ЗАИНТЕРЕСОВАНИМ СТРАНАМА

Руводећи се чланом 77. Закона о државној управи, као и процедурално-методолошким оквиром садржаним у Закону о планском систему Републике Србије, процесу усвајања Програма претходио је консултативни процес који је укључио све институте који имају надлежности у предметној области.

Током израде Програма одржано је осам радних састанака на којима је припремљена радна верзија документа. Радна група је одржала презентацију радне верзије програма 29. 6. 2021. године директорима института. Јавна расправа је спроведена у периоду 1–23. јул 2021. године. У току јавне расправе предлог Програма је представљен руководиоцима института из области хуманистичких наука 13. 7. 2021. Предлог програма је представљен представницима Министарства 22. 7. 2021. у просторијама Министарства у Његошевој 12. Већи број института је доставио у наведеном периоду примедбе, предлоге и коментаре на Програм. На седници радне групе 27. 7. 2021. су анализирани сви приспели коментари и припремљена је коначна верзија Програма.

9. АКЦИОНИ ПЛАН

Акционим планом се, у складу са циљевима, мерама и активностима из Програма, дефинишу одговорне институције и партнери, показатељи резултата (индикатори), рокови и ресурси и њихови извори.

Акциони план за примену Програма саставни је део овог програма.

Акциони план Програма развоја друштвених наука за период од 2022. до 2024. године	
Акциони план:	Акциони план за реализацију Програма развоја друштвених наука за период 2022–2024. година
Координација и извештавање:	Радно тело за праћење реализације Програма развоја друштвених наука

Општи циљ: Научноистраживачки систем у области друштвених наука који доприноси убрзаном развоју Републике Србије кроз унапређивање квалитета и релевантности науке и даље интеграције у европски истраживачки простор.						
Тело одговорно за реализацију: Радно тело за праћење реализације Програма развоја друштвених наука						
Показатељ(и) на нивоу општег циља	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у последњој години АП	Последња година важења АП
Степен реализације активности из АП	Процент	Извештаји института који учествују у реализацији Програма	0	2021.	100	2024.

Посебан циљ 1: Унапређивање изврсности у раду, компетенција за реализацију пројеката и дисеминације резултата научноистраживачког рада.

Тело одговорно за реализацију: Радно тело за праћење реализације Програма развоја друштвених наука				
Показатељ(и) на нивоу посебног циља	Јединица мере	Извор провере	Базна година	Циљана вредност на крају 2024.
Процент реализације на основу показатеља из мера	Процент	Показатељи из мера	2020.	100

Мера 1.1: Повећање броја радова у часописима индексираним у WOS и SCOPUS базама и радова у часописима категорије M24

Показатељ(и) на нивоу мере	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност на крају 2022.	Циљана вредност на крају 2023.	Циљана вредност на крају 2024.
Укупан број објављених радова у часописима индексираним у WOS и SCOPUS базама	Број	Извештаји института	82 рада у категорији M21–M23	2020.	85	88	91
Укупан број објављених радова у часописима категорије M24	Број	Извештаји института	92 рада	2020.	94	96	98

Назив активности:	Орган који спроводи активност:	Рок за завршетак активности:	Показатељ учинка:
1.1.1. Повећати за 10% број резултата у часописима индексираним у базама WOS и SCOPUS на годишњем нивоу	Појединачни институти	4. квартал 2022. 4. квартал 2023. 4. квартал 2024.	Број радова објављених у часописима индексираним у базама WOS и SCOPUS
1.1.2. Повећати за 7% број резултата у домаћим часописима категорије M24 на годишњем нивоу	Појединачни институти	4. квартал 2022. 4. квартал 2023. 4. квартал 2024.	Број радова објављених у часописима категорије M24

Мера 1.2: Повећање цитираниости

Показатељ(и) на нивоу мере	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност на крају 2022.	Циљана вредност на крају 2023.	Циљана вредност на крају 2024.
Укупна цитираност истраживача сваког	Број	Извештаји института	Извештаји о раду института	2021.	Повећање од 5%	Повећање од 7%	Повећање од 10%

института у бази WOS на годишњем нивоу			за 2021. годину				
Укупна цитираност истраживача сваког института у бази Google Scholar на годишњем нивоу	Број	Извештаји института	Извештаји о раду института за 2021. годину	2021.	Повећање од 5%	Повећање од 7%	Повећање од 10%

Назив активности:	Орган који спроводи активност:	Рок за завршетак активности:	Показатељ учинка:
1.2.2. Повећање укупне цитираности истраживача у сваком институту у бази WOS за 10% на годишњем нивоу	Појединачни институти	4. квартал 2022. 4. квартал 2023. 4. квартал 2024.	Број цитата истраживача у бази WOS
1.2.3. Повећање укупне цитираности истраживача у сваком институту у бази Google Scholar за 10% на годишњем нивоу	Појединачни институти	4. квартал 2022. 4. квартал 2023. 4. квартал 2024.	Број цитата истраживача у бази Google Scholar

Мера 1.3: Одржавање броја објављених радова у категоријама М40 и М50 и подстицање активности на припреми докумената јавних политика							
Показатељ(и) на нивоу мере	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност на крају 2022.	Циљана вредност на крају 2023.	Циљана вредност на крају 2024.
Број научних резултата института у категорији М40 на годишњем нивоу	Број	Извештаји института	158	2020.	158	158	158
Број научних резултата института у категорији М50 на годишњем нивоу	Број	Извештаји института	211	2020.	211	211	211
Број института	Број	Извештаји института	5		7	9	11

који реализују резултате из категорије M120 на годишњем нивоу							
Резултати категорије M121 и M122 увршћени у бодове категорије „обавезни“ 1 и/или 2		Правилник о стицању истраживачких и научних звања	не				да

Назив активности:	Орган који спроводи активност:	Рок за завршетак активности:	Показатељ учинка:
1.3.1. Планирати и реализовати исти број научних резултата института у категорији M40 на годишњем нивоу	Појединачни институти	4. квартал 2022. 4. квартал 2023. 4. квартал 2024.	Број научних резултата у категорији M40
1.3.2. Планирати и реализовати исти број научних резултата института у категорији M50 на годишњем нивоу	Појединачни институти	4. квартал 2022. 4. квартал 2023. 4. квартал 2024.	Број научних резултата у категорији M50
1.3.3. Планирање и реализовање најмање 2 резултата из категорије M120 по институту на годишњем нивоу	Појединачни институти	4. квартал 2022. 4. квартал 2023. 4. квартал 2024.	Број научних резултата у категорији M120
1.3.4. Покретање иницијативе за укључивање резултата категорије M121 и M122 у чврсте бодове	Радно тело	2024.	Резултати из категорије M121 и M122 увршћени у чврсте бодове

Мера 1.4: Јачање компетенција за реализовање и добијање пројеката							
Показатељ (и) на нивоу мере	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност на крају 2022.	Циљана вредност на крају 2023.	Циљана вредност на крају 2024.
Број института који имају	Број	Фонд за науку		2021.	7	9	11

једну поднету пројектну пријаву или реализован пројекат Фонда за науку на 10 запослених истраживача							
Учешће прихода од реализације пројеката у укупним приходима свих института заједно	Процент	Извештаји института	8,9%	2019.	11%	13%	15%

Назив активности:	Орган који спроводи активност:	Рок за завршетак активности:	Показатељ учинка:
1.4.1. Подношење најмање једне пројектне пријаве или реализовање најмање једног пројекта Фонда за науку на 10 истраживача запослених у институтима	Појединачни институти	4. квартал 2022. 4. квартал 2023. 4. квартал 2024.	Број поднетих пројектних пријава или број реализованих пројеката Фонда за науку на 10 истраживача запослених у институтима
1.4.2. Повећање учешћа прихода од реализовања међународних пројеката, домаћих пројеката, пројеката са привредом и ненаучних пројеката у укупним приходима института за 15% на годишњем нивоу	Појединачни институти	4. квартал 2022. 4. квартал 2023. 4. квартал 2024.	Процентуално учешће прихода од реализовања међународних пројеката, домаћих пројеката, пројеката са привредом и ненаучних пројеката у укупним приходима института

Мера 1.5: Подизање квалитета часописа института							
Показатељ(и) на нивоу мере	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност на крају 2022.	Циљана вредност на крају 2023.	Циљана вредност на крају 2024.
Учешће страних аутора радовима објављеним у	Процент	Извештај Математичког института САНУ		2020.			30%

часописима института							
Учешће страних рецензената у листама рецензената часописа института (M51+M20)	Процент	Извештаји института		2020.			50%
Број организованих заједничких обука за уреднике часописа на тему испуњавања техничких услова за рангирање часописа у међународним индексним базама	Број	Извештај Радног тела	0	2020.	1	2	3
Заједничка база рецензената према областима		Извештај Радног тела	Не				Да
Број часописа института индексираних у светским базама	Број	Кобсон	2	2020.	2	3	4

Назив активности:	Орган који спроводи активност:	Рок за завршетак активности:	Показатељ учинка:
1.5.1. Организовање заједничких обука за уреднике часописа на тему испуњавања техничких услова за рангирање часописа у међународним индексним базама	Радно тело	4. квартал 2023. 4. квартал 2024.	Број организованих обука
1.5.2. Повећање учешћа страних аутора у радовима објављеним у часописима института	Уредништво часописа института	4. квартал 2024.	Учешће страних аутора у радовима објављеним у часописима института

1.5.3. Повећање учешћа страних рецензената у листама рецензената часописа института (M51 + M20)	Уредништво часописа института	4. квартал 2024.	Учешће страних рецензената у листама рецензената часописа института
1.5.4 Прављење заједничке базе рецензената према областима	Радно тело	4. квартал 2024.	Заједничка база рецензената по областима
1.5.5. Повећање броја часописа института индексираних у светским базама	Институти	4. квартал 2024.	Број часописа института индексираних у светским базама

Мера 1.6: Подстицање учешћа на међународним конференцијама							
Показатељ(и) на нивоу мере	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност на крају 2022.	Циљана вредност на крају 2023.	Циљана вредност на крају 2024.
Увођење категорије М33 као обавезне у групацији „Обавезни 2” за избор у звање научни сарадник		Правилник о стицању истраживачких и научних звања	не	2021.			да
Број захтева за финансирање учешћа на међународним конференцијама финансираних средствима МПНТР	Број	МПНТР	7	2020.	8	9	10

Назив активности:	Орган који спроводи активност:	Рок за завршетак активности:	Показатељ учинка:
1.6.1. Мотивисање истраживача да учествују на међународним научним скуповима кроз стимулативније вредновање резултата из категорије М30	МПНТР	4. квартал 2024.	Вредновање резултата из категорије М30
1.6.2. Повећање броја захтева за финансирање учешћа на међународним конференцијама	Институти	4. квартал 2024.	Број захтева за финансирање учешћа на међународним конференцијама

финансираних средствима МПНТР			финансираних средствима МПНТР

Мера 1.7: Подршка организацији научних скупова у земљи							
Показатељ(и) на нивоу мере	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност на крају 2022.	Циљана вредност на крају 2023.	Циљана вредност на крају 2024.
Увођење категорија М61 и М63 у групацију „Обавезни 1" за избор у звање научни сарадник	Број	Правилник о стицању истраживачких и научних звања	не	2021.			да
Промена критеријуми за добијање статуса националног научног скупа: националним научним скупом сматра се скуп који организује најмање једна акредитована НИО.		Правилник о стицању истраживачких и научних звања	не				да
Броја захтева за суфинансирање конференција у земљи средствима МПНТР	Број	МПНТР	10	2020.	12	13	14

Назив активности:	Орган који спроводи активност:	Рок за завршетак активности:	Показатељ учинка:
1.7.1. Увођење строжих критеријума за добијање статуса националног научног скупа и вредновање резултата из категорије М60 за избор у научна звања	МПНТР	4. квартал 2024.	Критеријуми у добијање статуса националног научног скупа и вредновање резултата из категорије М60
1.7.2. Повећање броја захтева за суфинансирање конференција у земљи МПНТР	Институти	4. квартал 2024.	Број захтева за суфинансирање

			конференција у земљи МПНТР

Мера 1.8: Подстицање примене платформе за отворену науку							
Показатељ(и) на нивоу мере	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност на крају 2022.	Циљана вредност на крају 2023.	Циљана вредност на крају 2024.
Формирани институционални репозиторијуми радова за све институте	Процент	Институти	45	2020.			100
Процент унетих радова у институционални репозиторијум до месец дана по објављивању	Процент	Институти		2021.			100
Број унетих сетова примарних података из истраживања у DCS на годишњем нивоу	Број	Институти	1	2021.	2	4	6

Назив активности:	Орган који спроводи активност:	Рок за завршетак активности:	Показатељ учинка:
1.8.1. Завршетак формирања институционалних репозиторијума радова за све институте	Институти	4. квартал 2024.	Формирани институционални репозиторијуми радова за све институте
1.8.2. Обавеза уношења радова у институционални репозиторијум одмах по објављивању	Институти	4. квартал 2024.	Унети радови у институционални репозиторијум одмах по објављивању
1.8.3. Уношење примарних података из истраживања у DCS - https://datacentarserbia.com/sr/	Институти	4. квартал 2024.	Унети примарни подаци из истраживања у DCS

Мера 1.9: Промоција друштвених наука у широј друштвеној заједници							
Показатељ(и) на нивоу мере	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност на крају 2022.	Циљана вредност на крају 2023.	Циљана вредност на крају 2024.
Дефинисана платформа за поступање у медијском простору		Радно тело	Не	2021.	Да		
Организован и догађаји (отворена врата, предавања и сл.) намењени широј друштвеној заједници	Број института	Институти	-	2021.	2	4	6
Наступи представника института у медијима	Број института	Институти	-	2021.	2	4	6
Програм објављен на сајту свих Института	Број института	Институти	0	2021.	11		

Назив активности:	Орган који спроводи активност:	Рок за завршетак активности:	Показатељ учинка:
1.9.1. Дефинисање платформе за поступање у медијском простору	Радно тело	4. квартал 2022.	Дефинисана платформа за поступање у медијском простору
1.9.2. Организовање догађаја (отворена врата, предавања и сл.) намењених широј друштвеној заједници	Институти	4. квартал 2024.	Број организованих догађаја намењених широј друштвеној заједници
1.9.3. Повећање броја наступа представника института у медијима	Институти	4. квартал 2024.	Број наступа представника института у медијима
1.9.4. Медијска промоција Програма развоја друштвених наука	Институти	1. квартал 2022.	Програм објављен на сајту свих Института

Мера 1.10: Категоризација научних часописа на ESCI листи							
Показатељ(и) на нивоу мере	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност на	Циљана вредност на	Циљана вредност на

					крају 2022.	крају 2023.	крају 2024.
Часописи на ESCI листи су категоризован и као врхунски часописи националног значаја		Правилник о категоризацији и рангирању научних часописа	Не	2021.	Да		

Назив активности:	Орган који спроводи активност:	Рок за завршетак активности:	Показатељ учинка:
1.10.1. Измена Правилника о категоризацији и рангирању научних часописа	МПНТР	4. квартал 2022.	Часописи на ESCI листи су категоризовани као врхунски часописи националног значаја (M51)

Мера 1.11: Успостављање заједничке платформе свих института за часописе							
Показатељ(и) на нивоу мере	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност на крају 2022.	Циљана вредност на крају 2023.	Циљана вредност на крају 2024.
Заједничка платформа за уређивање часописа		Радно тело	Не	2021.	Да		
Упућен захтев МПНТР за кофинансирање провере плагијата		Радно тело	Не	2021.	Да		

Назив активности:	Орган који спроводи активност:	Рок за завршетак активности:	Показатељ учинка:
1.11.1 Упутити захтев МПНТР за одобравање средстава за успостављање заједничке платформе института за уређивање часописа	Радно тело	4. квартал 2022.	Успостављена заједничка платформа института за уређивање часописа
1.11.2 Упутити захтев МПНТР за кофинансирање провере плагијата	Радно тело	4. квартал 2022.	Упућен захтев МПНТР за одобравање средстава за кофинансирање провере плагијата

Посебан циљ 2: Развој научноистраживачког подмлатка и веће ангажовање истраживача у настави				
Тело одговорно за реализацију: Радно тело за праћење реализације Програма развоја друштвених наука				
Показатељ(и) на нивоу посебног циља	Јединица мере	Извор провере	Базна година	Циљана вредност на крају 2024.
Процент или број реализације на основу показатеља из мера	Процент/Број	Показатељи из мера	2021.	100%/број дефинисан мером

Мера 2.1: Подстицање иницијативе и самосталности у раду							
Показатељ(и) на нивоу мере	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност на крају 2022.	Циљана вредност на крају 2023.	Циљана вредност на крају 2024.
Процент младих истраживача који су похађали обуке	Процент	Појединачни институти	0	2021.	50	75	100
Број позива ПРОМИС за друштвене науке	Број	Фонд за науку	0	2021.	1	2	3
Процент младих истраживача на пројектима ERASMUS и COST програма	Процент	Појединачни институти		2021.			100
Број докумената М123 које су припремили млади истраживачи по институту	Број	Појединачни институти	0	2021.	-	1	2

Назив активности:	Орган који спроводи активност:	Рок за завршетак активности:	Показатељ учинка:
2.1.1. Укључивање младих истраживача у обуке	Појединачни институти	4. квартал 2022. 4. квартал 2023. 4. квартал 2024.	Процент младих истраживача који су похађали обуке

2.1.2. Редовно расписивање позива ПРОМИС за друштвене науке	Фонд за науку	4. квартал 2022. 4. квартал 2023. 4. квартал 2024.	Број расписаних позива ПРОМИС за друштвене науке
2.1.3. Укључивање младих истраживача на ERASMUS и COST програме	Појединачни институти	4. квартал 2022. 4. квартал 2023. 4. квартал 2024.	Процент младих истраживача ангажованих на ERASMUS и COST програму
2.1.4. Тимска израда докумената М123 младих истраживача	Појединачни институти	4. квартал 2022. 4. квартал 2023. 4. квартал 2024.	Број докумената М123 које су припремили млади истраживачи

Мера 2.2: Формализација менторства „из куће“							
Показатељ(и) на нивоу мере	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност на крају 2022.	Циљана вредност на крају 2023.	Циљана вредност на крају 2024.
Пружена подршка ИФДТ за измену регулативе којом се уређује обавезно коменторство истраживача института за докторанде института		Радна група	Не	2021.	Да		

Назив активности:	Орган који спроводи активност:	Рок за завршетак активности:	Показатељ учинка:
2.2.1. Подршка иницијативи ИФДТ за измену регулативе којом се уређује обавезно коменторство истраживача института за докторанде института	Појединачни институти	4. квартал 2022. 4. квартал 2023. 4. квартал 2024.	Покренута иницијатива за измену регулативе

Мера 2.3: Повећање доприноса младих истраживача развоју институције							
Показатељ(и) на нивоу мере	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност на крају 2022.	Циљана вредност на крају 2023.	Циљана вредност на крају 2024.
Млади истраживачи ангажовани у	Процент	Појединачни институти	-	2021.	-	-	50

редакцијама часописа чији је издавач НИО							
Учешће младих истраживача у припреми предлога пројеката	Процент	Појединачни институти	-	2021.	100	100	100
Млади истраживачи у одборима научних скупова	Процент	Појединачни институти		2021.	-	-	50

Назив активности:	Орган који спроводи активност:	Рок за завршетак активности:	Показатељ учинка:
2.3.1. Ангажовање младих истраживача у редакцијама часописа чији је издавач НИО	Појединачни институти	4. квартал 2022. 4. квартал 2023. 4. квартал 2024.	Процент младих истраживача ангажованих у редакцијама часописа чији је издавач НИО
2.3.2. Подстицање учешћа младих истраживача у припреми предлога пројеката за привлачење средстава	Појединачни институти	4. квартал 2022. 4. квартал 2023. 4. квартал 2024.	Процент младих истраживача који су учествовали у припреми предлога пројеката
2.3.3. Ангажовање у одборима научних скупова	Појединачни институти	4. квартал 2022. 4. квартал 2023. 4. квартал 2024.	Процент младих истраживача који су ангажовани у одборима научних скупова

Мера 2.4: Институционализовање ангажовања истраживача у наставном раду							
Показатељ(и) на нивоу мере	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност на крају 2022.	Циљана вредност на крају 2023.	Циљана вредност на крају 2024.
Споразум са универзитетима и факултетима	Број	Појединачни институти	-	2021.	1	2	3
Припремљен предлог пројеката свих друштвених института из	Број	Радна група	0	2021.	-	1	-

фонда ERASMUS							
Програм докторских студија на енглеском језику у сарадњи са факултетима	Број	Радна група	0	2021.	-	-	1

Назив активности:	Орган који спроводи активност:	Рок за завршетак активности:	Показатељ учинка:
2.4.1. Склапање споразума са појединачним универзитетима и факултетима	Појединачни институти	4. квартал 2022. 4. квартал 2023. 4. квартал 2024.	Број склопљених споразума са универзитетима и факултетима
2.4.2. Припрема предлога пројекта из фонда ERASMUS за укључење свих института из области друштвених наука	Радна група	4. квартал 2023.	Број припремљених предлога пројеката свих друштвених института из фонда ERASMUS
2.4.3. Креирање програма докторских студија на енглеском језику у сарадњи са факултетима	Радна група	4. квартал 2024.	Креиран програм докторских студија на енглеском језику у сарадњи са факултетима

Посебан циљ 3: Унапређивање инфраструктуре института					
Тело одговорно за реализацију: Радно тело за праћење реализације Програма развоја друштвених наука					
Показатељ(и) на нивоу посебног циља	Јединица мере	Извор провере	Базна година	Циљана вредност на крају 2024.	
Процент или број реализације на основу показатеља из мера	Процент/Број	Показатељи из мера	2021.	100%/број дефинисан мером	

Мера 3.1: Побољшање услова за коришћење простора за рад							
Показатељ(и) на нивоу мере	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност на крају 2022.	Циљана вредност на крају 2023.	Циљана вредност на крају 2024.
Започети разговори са представницима МПНТР око додатних канцеларија		Радно тело	Не	2021.	Да	-	-

Назив активности:	Орган који спроводи активност:	Рок за завршетак активности:	Показатељ учинка:
3.1.1. Обезбеђивање најповољнијих могућих услова за коришћење пословног простора	МПНТР	4. квартал 2022.	Инициран разговор
3.1.2. Уређивање простора за рад уз повећање расположивог простора	МПНТР	4. квартал 2023.	Инициран разговор

Мера 3.2: Побољшање техничке опремљености института							
Показатељ(и) на нивоу мере	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност на крају 2022.	Циљана вредност на крају 2023.	Циљана вредност на крају 2024.
Просечна старост рачунарске опреме	Година	Појединачни институти	6	2020.	5	5	4
Учешће средстава МПНТР у набавци рачунарске опреме	Процент	Појединачни институти	-	2021.	90	85	80
Иницијатива према МПНТР за конфинансирање мајкрософт лиценци свим истраживачима		Радно тело	Не	2021.	Да		

Назив активности:	Орган који спроводи активност:	Рок за завршетак активности:	Показатељ учинка:
3.2.1. Смањење просечне старости рачунарске опреме	Појединачни институти	4. квартал 2022. 4. квартал 2023. 4. квартал 2024.	Просечна старост рачунарске опреме
3.2.2. Смањење учешћа средстава МПНТР у набавци рачунарске опреме	Појединачни институти	4. квартал 2022. 4. квартал 2023. 4. квартал 2024.	Учешће средстава МПНТР у набавци рачунарске опреме
3.2.3. Покретање иницијативе код МПНТР за конфинансирање мајкрософт лиценци свим истраживачима	Радно тело	2. квартал 2022.	Покренута иницијатива код МПНТР

Мера 3.3: Унапређење рада библиотека							
Показатељ(и) на нивоу мере	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност на крају 2022.	Циљана вредност на крају 2023.	Циљана вредност на крају 2024.
Ангажовање заједничког библиотекар		Институти	Не	2021.		Да	
Успостављена сарадња са Филолошким факултетом за волонтирање библиотекар		Институти	Не	2021.	Да		
Степен дигитализације библиотечког фонда	Процент	Институти	0	2020.	5	10	15

Назив активности:	Орган који спроводи активност:	Рок за завршетак активности:	Показатељ учинка:
3.3.1. Ефикаснија организација рада ангажовањем заједничког библиотекар	Појединачни институти	4. квартал 2023.	Ангажован заједнички библиотекар
3.3.2. Успостављање сарадње са Филолошким факултетом за волонтирање библиотекар	Радна група	4. квартал 2022.	Успостављена сарадња са Филолошким факултетом
3.3.3. Дигитализација библиотечког фонда	Појединачни институти	4. квартал 2022. 4. квартал 2023. 4. квартал 2024.	Степен дигитализације библиотечког фонда

Мера 3.4: Јачање капацитета административног особља							
Показатељ(и) на нивоу мере	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност на крају 2022.	Циљана вредност на крају 2023.	Циљана вредност на крају 2024.
Број административног особља	Процент	Институти	0	2021.	10%	15%	18%
Процент административног особља које похађа обуке	Процент	Институти	-	2021.	20%	40%	60%
Број институти који имају	Број	Институти	0	2021.	2	3	5

заједничке службе							

Назив активности:	Орган који спроводи активност:	Рок за завршетак активности:	Показатељ учинка:
3.4.1. Повећање броја административног особља	Појединачни институти	4. квартал 2022. 4. квартал 2023. 4. квартал 2024.	Број административног особља
3.4.2. Организовање континуиране обуке за административно особље	Радна група	4. квартал 2022. 4. квартал 2023. 4. квартал 2024.	Процент административног особља које похађа обуке
3.4.3. Увођење заједничких служби (домар, ИТ, чишћење) поштујући Закон о јавним набавкама	Појединачни институти	4. квартал 2022. 4. квартал 2023. 4. квартал 2024.	Број институти који имају заједничке службе

Мера 3.5: Стварање услова за напредовање у научна звања							
Показатељ(и) на нивоу мере	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност на крају 2022.	Циљана вредност на крају 2023.	Циљана вредност на крају 2024.
Формирано заједничко Научно веће института из области друштвених наука за избор у научна звања		Институти	Не	2021.		Да	

Назив активности:	Орган који спроводи активност:	Рок за завршетак активности:	Показатељ учинка:
3.5.1. Формирање заједничког Научног већа свих институти у области друштвених наука за избор у звање научни саветник	Радна група	4. квартал 2023.	Заједничко Научно веће за избор у научна звања

10. ОБЈАВЉИВАЊЕ

Овај програм објавити на интернет страници ЗИС и појединачних институти након усвајања на електронској седници Председништва ЗИС 5. 8.2021. године.